

Activiteitenplan Uitbreiding VDL Nedcar

Ontheffingsaanvraag das, kleine ijsvogelvlinder
en vleermuizen

Wet natuurbescherming - Soorten

projectnummer 0432287.100
eindconcept
9 maart 2020

Activiteitenplan Uitbreiding VDL Nedcar

Ontheffingsaanvraag das, kleine ijsvogelvlinder en vleermuizen

Wet natuurbescherming - Soorten

projectnummer 0432287.100

eindconcept

9 maart 2020

Opdrachtgever

VDL Nedcar B.V.

Dr. Hub van Doorneweg 1

6121 RD BORN

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
09-03-'20	eindconcept	Gaston Graaf	Paul Kennes

Inhoudsopgave

Blz.

1	Gegevens aanvrager	1
2	Activiteit	2
2.1	Korte beschrijving voorgenomen activiteit(en) (zie toelichting aanvraagformulier)	2
2.2	Planning werkzaamheden (zie toelichting aanvraagformulier)	2
2.3	Geef hieronder een overzicht van de planning van de werkzaamheden	2
3	Ecologische inventarisatie	3
3.1	Welke ecologische onderzoeken* zijn uitgevoerd? (zie bijlage 1 van de Beleidsregels Soortenbescherming)	3
3.2	Welke beschermde soort(en) zijn aanwezig in het plangebied?	3
3.3	Voor welke verbodsbepaling(en) en soort(en) vraagt u ontheffing aan? Vul de naam van de betreffende soort(en) in achter de betreffende verbodsbepaling	3
4	Effecten	5
4.1	Effecten	5
5	Alternatieven	6
5.1	Welke alternatieve locatie heeft u voor de activiteit(en) overwogen waar de werkzaamheden geen of minder negatieve effecten hebben op de soort(en)?	6
5.2	Welke alternatieve inrichting heeft u voor de activiteit(en) overwogen waardoor de werkzaamheden geen of minder negatieve effecten hebben op de soort(en)?	6
5.3	Welke alternatieve werkwijze heeft u voor deze activiteit(en) overwogen waardoor de werkzaamheden geen of minder negatieve effecten hebben op de soort(en)?	6
6	Wettelijk belang	7
6.1	Motivering	7
6.2	Motivering belang(en):	7
6.3	Motivering	8
7	Gunstige staat van instandhouding	9
7.1	Wat is de staat van instandhouding van de soort(en) en motiveer de staat van instandhouding (met vermelding van bron(nen))	9
7.2	Doen uw werkzaamheden afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort(en)?	9
7.3	Geef een onderbouwing waarom de werkzaamheden geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort(en)	9
8	Maatregelen	10
8.1	Welke mitigerende maatregelen en/of compenserende maatregelen worden genomen die het effect op de soort(en) beperken of ongedaan maken?	10

- 8.2 Hoe gaat u het effect van de werkzaamheden op de soort(en) volgen/monitoren tijdens en na de uitvoering? 10

1 Gegevens aanvrager

Naam bedrijf of particulier	VDL Nedcar
KvK-inschrijvingsnummer <i>(indien van toepassing)</i>	14027374 0000
Correspondentieadres	Dr. Hub van Doorneweg 1
Postcode en plaats	6121RD te Born
Evt. naam contactpersoon	Dhr. P.H.J. van Vuuren
Telefoon	0464895404
E-mail	f.brand@vdlnedcar.nl
Gegevens gemachtigde <i>(alleen invullen indien machtiging ook is bijgevoegd)</i>	
Naam gemachtigde	Jurriën Kooijman
Correspondentieadres	Beneluxweg 125
Postcode en plaats	4904 SJ te Oosterhout
Telefoon	0612962913
E-mail	Jurrien.kooijman@anteagroup.com
Locatie voorgenomen activiteit(en)	
Straat en huisnummer(s)	Doctor Hub van Doorneweg 1
Postcode en plaats	6121 RD
Gemeente	Sittard-Geleen
Kadastrale gemeente, sectie en nummer(s) perceel/percelen* <i>*indien geen adres bekend verplicht veld</i>	1293 – Sterrebos.
Vooroverleg	
Heeft er vooroverleg plaatsgevonden met de Provincie Limburg?	
☒ Ja ☐ Nee	
Zo ja met wie?	Sanne Michon, Dennis Frissen

2 Activiteit

2.1 Korte beschrijving voorgenomen activiteit(en)

Het volledige plan – waarvoor een provinciaal inpassingsplan (PIP) wordt opgesteld - bestaat uit twee delen, namelijk:

- Uitbreiding VDL Nedcar;
- Infrastructurele inpassing.

Voorliggend activiteitenplan heeft betrekking op de uitbreiding van VDL Nedcar.

Figuur 2.1: Begrenzing uitbreiding VDL Nedcar.

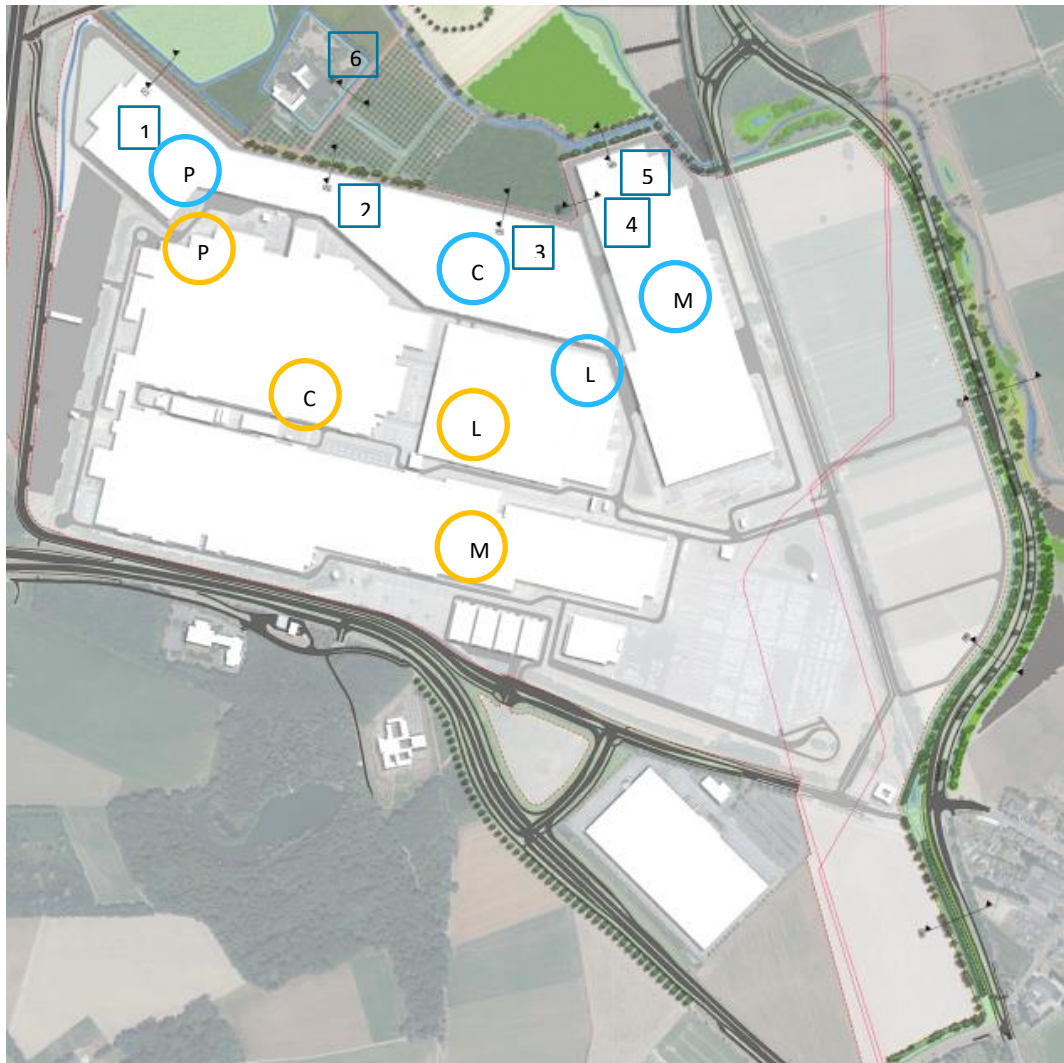
De wijze waarop de toekomstige uitbreiding van VDL Nedcar wordt gerealiseerd, is het resultaat van een groot aantal onderzoeken (zie ook hoofdstuk 5 van voorliggend activiteitenplan). Daarin

is aan de hand van een aantal scenario's gekeken naar de ruimtelijke en bedrijfskundige mogelijkheden voor de uitbreiding en naar de impact op milieu, leefomgeving en natuur. De afweging van de scenario's heeft geleid tot een geoptimaliseerd scenario voor de uitbreiding van de fabriek en het fabrieksterrein.

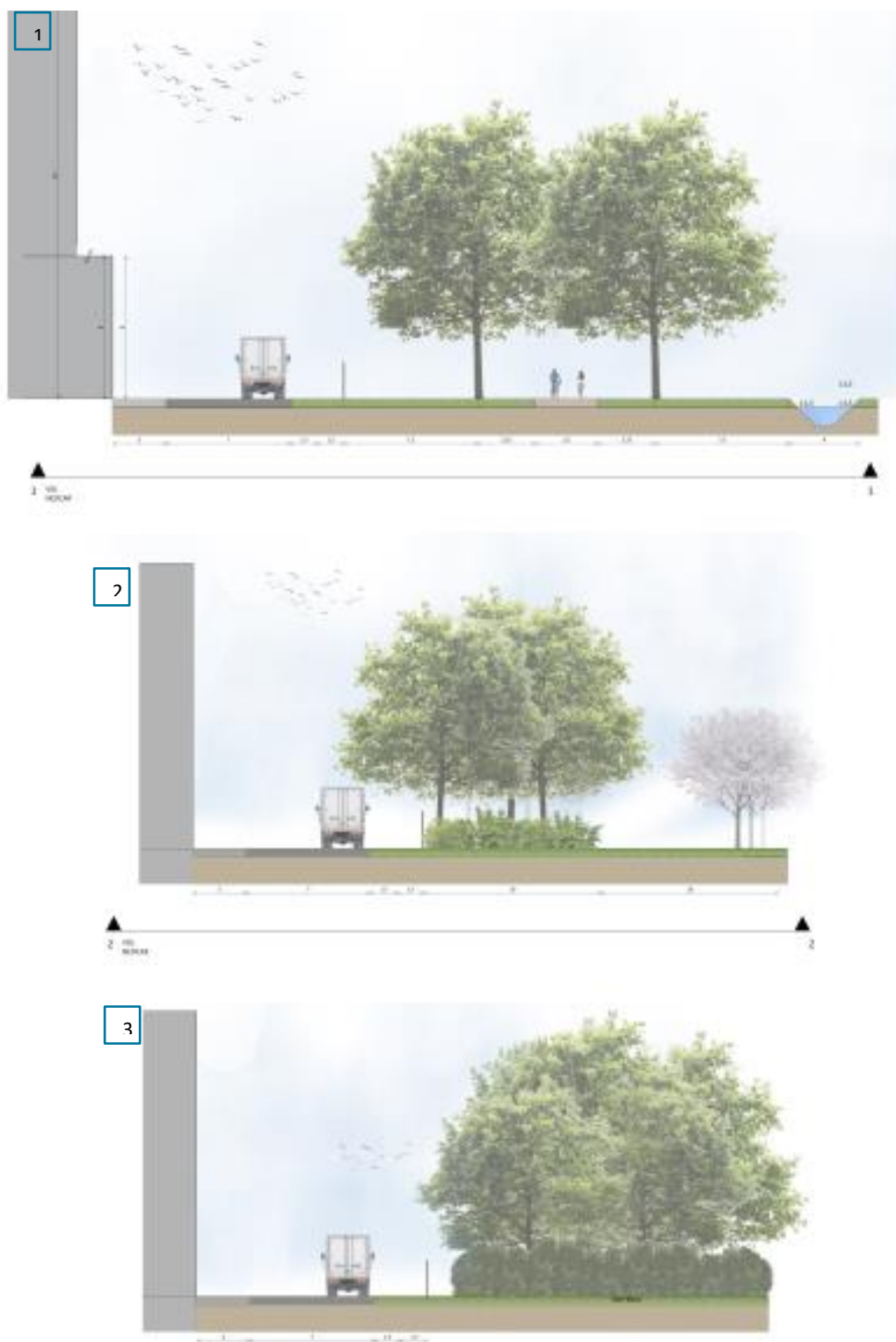
In het productieproces van de auto's zijn vier hoofdonderdelen te onderscheiden:

- Pershal (Press shop);
- Carrosseriebouw (Bodyshop);
- Lakstraat (Paint shop) (
- Eindmontage (final assembly, FAS)

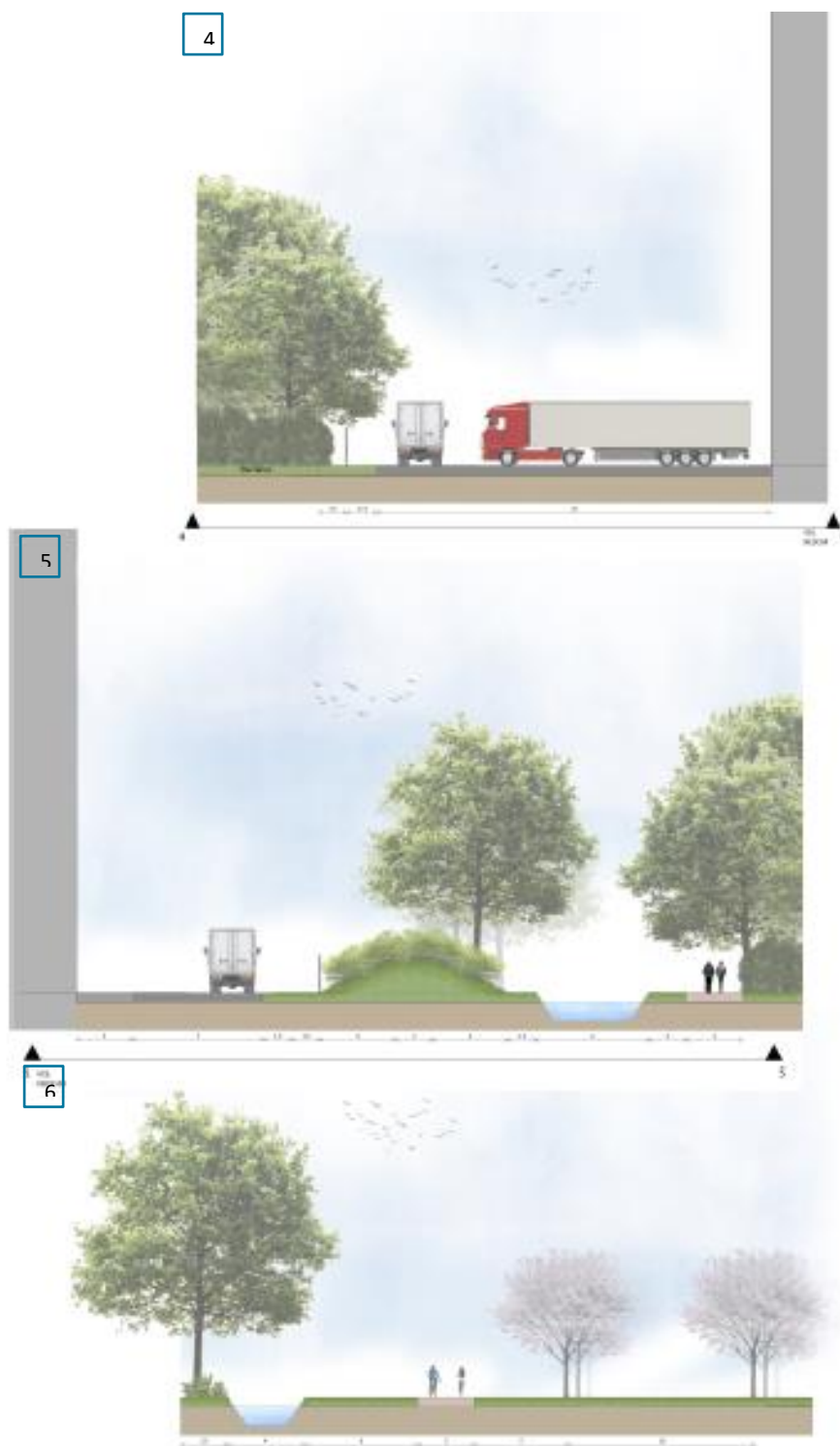
De uitbreiding bestaat uit de realisatie van een 2^e locatie voor elk hoofdonderdeel (zie figuur 2.2).

Figuur 2.2: Situering van de bebouwing en de wegenstructuur in de toekomstige situatie (nummering wijst op de dwarsdoorsneden weergegeven in de volgende figuren). Het verleggen van de N276 en overige infrastructurele aanpassingen aan de zuidzijde van VDL Nedcar vormen geen onderdeel van het voornemen in voorliggend activiteitenplan (in cirkels: oranje is bestaand, blauw is nieuw. P = pershal, C = carrosseriegebouw, L = lakstraat, M = montage).

Figuur 2.3: Noordzijde van de uitbreiding; dwarsdoorsnedes 1, 2 en 3 (zie locaties in figuur 2.2).

Figuur 2.4: Vervolg impressie Noordzijde van de uitbreiding; dwarsdoorsneden 4, 5 en 6 (zie locaties in figuur 2.2).

Voor meer informatie over het planvoornemen wordt verwezen naar de natuurtoets (Antea Group, 2020a) en de 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau' (Antea Group 2019).

2.2 Planning werkzaamheden

Voor welke periode vraagt u ontheffing aan?

Van: December 2020

Tot: December 2030

Verwachte startdatum activiteiten

December 2020

2.3 Geef hieronder een overzicht van de planning van de werkzaamheden

De planning om tot uitvoering te komen, is vooralsnog afhankelijk van klantenwerving. Indien VDL Nedcar een gesprek aangaat met een potentiële klant, dienen de werkzaamheden direct in gang gezet te worden. Om deze reden is geen concrete planning van werkzaamheden aan te duiden. Vanuit ecologie gelden echter kwetsbare periodes waarin niet gewerkt mag worden. Om deze reden wordt als uitgangspunt aangehouden dat per september 2021 gestart gaat worden met de werkzaamheden. Het kappen van de bomen mag ook enkel in een korte periode van het jaar (zie ook het compensatieplan, Antea Group 2020b). De werkzaamheden zullen om deze reden starten in het najaar van het jaar dat een klant zich meldt bij VDL Nedcar. Vanaf dit moment dienen de werkzaamheden direct te worden vervolgd door de overige werkzaamheden voor de realisatie van het voornemen.

3 Ecologische inventarisatie

Welke ecologische onderzoeken* zijn uitgevoerd? (zie bijlage 1 van de Beleidsregels Soortenbescherming)

*Voeg onderzoek(en) bij

- ☒ Quickscan
- ☒ Nader onderzoek
- ☒ Activiteitenplan
- ☐ Anders, namelijk:

In april 2019 is het verkennende terreinbezoek uitgevoerd door Antea Group als onderdeel van de Natuurtoets (Quick Scan). Als gevolg van het verkennende terreinbezoek zijn nader onderzoeken uiteengezet voor de volgende soort(groep)en:

- BMP – broedvogelmonitoring;
- Onderzoek naar jaarrond beschermde nesten (vogels);
- Nader onderzoek das;
- Nader onderzoek vleermuizen;
- Nader onderzoek amfibieën;
- Nader onderzoek reptielen;
- Vegetatiekartering Sterrebos en aansluitend populierenbos;
- Nader onderzoek vlinders.

De resultaten van het verkennende terreinbezoek en de nader onderzoeken zijn uiteengezet in de natuurtoets (Antea Group 2020a).

Welke beschermde soorten zijn aanwezig in het plangebied?

Vogelrichtlijn	Algemene broedvogels (onder andere rode lijstsoort grauwe vliegenvanger), categorie-4 vogels (blauwe reiger), en jaarrond beschermde nesten (bosuil en kerkuil)
Habitatrichtlijn	Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>) Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>) Bosvleermuis (<i>Nyctalus leisleri</i>) Franjestaart (<i>Myotis nattereri</i>) Baardvleermuis/Brandt's vleermuis (<i>Myotis mystacinus/Myotis brandti</i>) Gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>) Watervleermuis (<i>Myotis daubentonii</i>) Rosse vleermuis (<i>Nyctalus noctula</i>) Ingekorven vleermuis (<i>Myotis emarginatus</i>) Bever (<i>Castor fiber</i>)
Andere soorten	Das (<i>Meles meles</i>) Steenmarter (<i>Martes foina</i>) Kleine ijsvogelvlinder (<i>Limenitis camilla</i>)

Voor welke verbodsbepaling(en) en soort(en) vraagt u ontheffing aan? Vul de naam van de betreffende soort(en) in achter de betreffende verbodsbepaling

Uit de effectbeoordeling in de natuurtoets (Antea Group 2020a) blijkt dat voor de uitbreiding van VDL Nedcar een ontheffing Wnb nodig is voor overtreding van artikel 3.5 lid 4. Dat betreft de volgende effecten:

- Vernielen voortplantings- of rustplaats van de gewone grootoorvleermuis;
- Beschadigen essentieel foerageergebied van de gewone grootoorvleermuis;
- Vernielen voortplantings- of rustplaats van de gewone dwergvleermuis;
- Beschadigen essentiële vliegroute van de gewone dwergvleermuis;
- Vernielen voortplantings- of rustplaats van de ruige dwergvleermuis;
- Beschadigen essentiële vliegroute van de ruige dwergvleermuis;
- Vernielen voortplantings- of rustplaats van de watervleermuis;
- Vernielen voortplantings- of rustplaats van de bosvleermuis;
- Beschadigen essentieel foerageergebied van de bosvleermuis;
- Vernielen voortplantings- of rustplaats van de franjestaart;
- Vernielen voortplantings- of rustplaats van de rosse vleermuis;
- Beschadigen essentieel foerageergebied van de rosse vleermuis;
- Vernielen voortplantings- of rustplaats van de baard/Brandt's vleermuis;
- Beschadigen essentieel foerageergebied van de baard/Brandt's vleermuis;

Uit de effectbeoordeling van de natuurtoets (Antea Group 2020a) blijkt dat voor de uitbreiding van VDL Nedcar een ontheffing Wnb nodig is voor overtreding van artikel 3.10 lid 1a of 1b. Dat betreft de volgende effecten:

- Vernielen rustplaats van de das (artikel 3.10 lid 1b);
- Doden van kleine ijsvogelvinder (artikel 3.10 lid 1a);
- Vernielen voortplantingsplaats kleine ijsvogelvinder (artikel 3.10 lid 1b).

4 Effecten

Wat is het effect van de werkzaamheden op de soort(en)?

De effectbeoordeling is volledig uitgewerkt in de natuurtoets (Antea Group, 2020a). Hieronder wordt een samenvatting gegeven van de effecten per soort(groep) waarvoor een ontheffing wordt aangevraagd. De bevindingen met betrekking tot de vleermuizen kunnen wijzigen na de onderzoeksinspanningen in 2020. Voor de effecten op andere aangetroffen beschermde soorten wordt verwezen naar de natuurtoets.

Das

Uit onderzoek is gebleken dat één van de burchten in het Sterrebos sporadisch gebruikt wordt door twee individuen. De burcht in het populierenbos is niet belopen. Op basis van het sporadisch gebruik kan worden uitgesloten dat sprake is van een hoofdburcht. Voor één burcht is vastgesteld dat deze de afgelopen vijf jaar bewoond is geweest. Op basis van de beperkte waarnemingen van de soort is hier naar alle waarschijnlijkheid sprake van gebruik door dezelfde dieren. Bij de oostelijke burcht is echter enkel sporadisch gebruik vastgesteld als zijnde korte bezoeken en markeren in de periode 2018 - 2020. Bij voorliggend plan is daarom sprake van de vernietiging van één burcht van de das.

Naast de aantasting van de burcht is ook sprake van effecten op het leefgebied. Het oude eikenbos en de fruitboomgaard bieden een groot voedselaanbod. Daarnaast foerageert de das voornamelijk op bemeste graslanden en maisakkers, deze zijn echter niet aanwezig binnen het plangebied. Met het verlies van een deel van het oude eikenbos en de fruitboomgaard gaat een belangrijk onderdeel van het foerageergebied van de das verloren. Als gevolg van het verwijderen van de burcht is de bestaande burcht niet langer functioneel.

Traileryard

Als gevolg van een eerdere uitbreiding door VDL Nedcar (een traileryard als parkeerterrein voor vrachtwagens) is leefgebied van de das verloren gegaan. Ter compensatie is alternatief leefgebied voor de das gerealiseerd ten noorden van de Traileryard. De ontheffing om te mogen werken in het leefgebied van de das is in 2017 verleend onder zaaknummer 2017-200995. Als gevolg van het nieuwe voornemen bij de uitbreiding van VDL Nedcar gaat de compensatie voor zaaknummer 2017-200995 verloren. Ook deze ruimte dient gecompenseerd te worden. In het compensatieplan (Antea Group, 2020b) is toegelicht hoe het gebied functioneel kan blijven voor de das en in de natuurtoets (Antea Group, 2020a) is toegelicht wat het gebruik van de kunstmatige voorzieningen is geweest in de periode 2018-2020 van het betreffende compensatiegebied Traileryard.

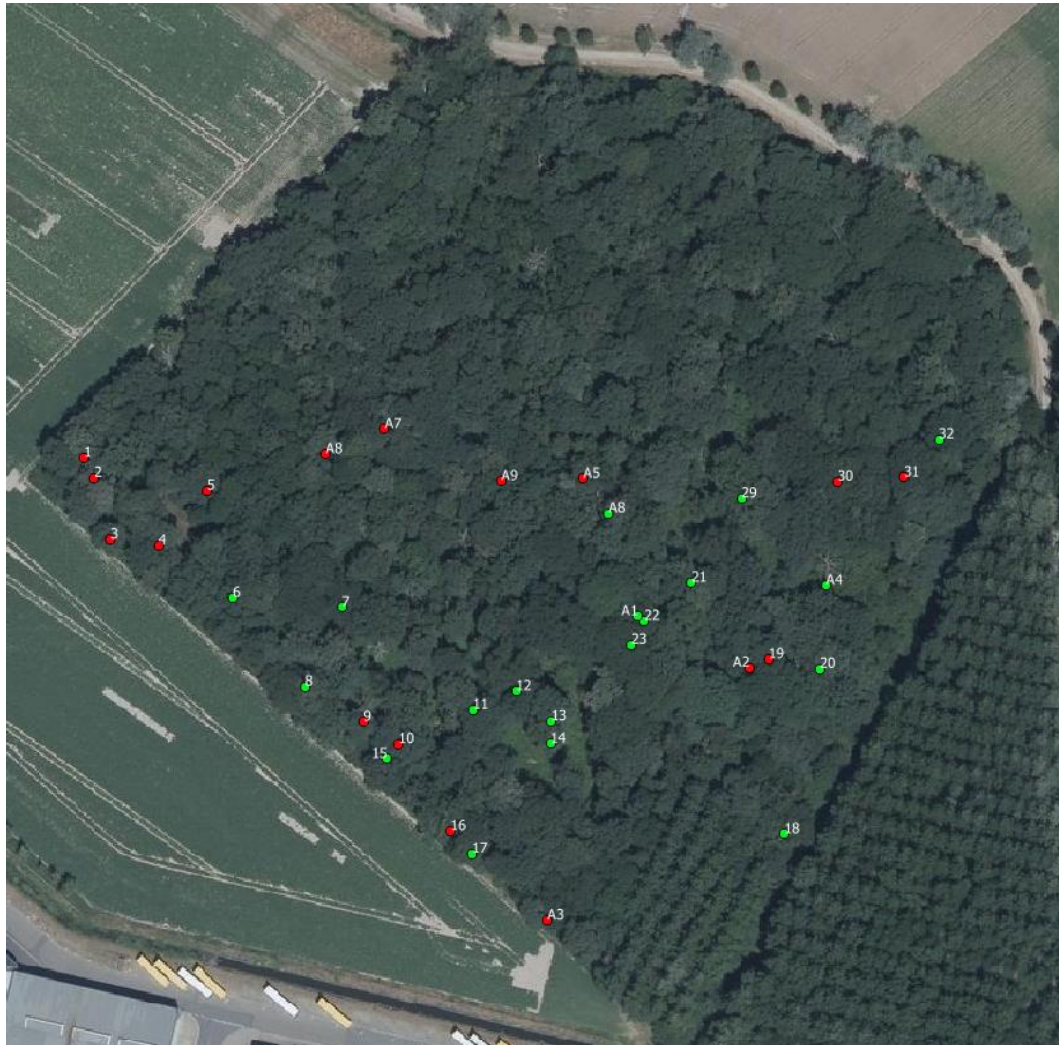
Samengevat is geen gebruik vastgesteld van dassen in het compensatiegebied Traileryard. Een mogelijke oorzaak hiervan is de ligging langs de weg en daarbij horende hoge mate van verstoring. In het compensatieplan ten behoeve van de uitbreiding voor VDL Nedcar wordt ingezet op een variatie aan biotopen welke als foerageergebied dienen voor de das, alsook het mogelijk maken van een verbinding onder de weg door richting het Sterrebos.

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Het Sterrebos biedt een netwerk aan geschikte verblijfplaatsen. Als gevolg van het voornemen gaat een deel, circa 20, van het netwerk aan bomen met geschikte verblijfplaatsen verloren. De aangetroffen vleermuizen, met uitzondering van de gewone dwergvleermuis, zijn allen voornamelijk boombewonende soorten die met regelmaat wisselen tussen verblijfplaatsen binnen het netwerk. Een deel van de soorten, namelijk watervleermuis, baardvleermuis, franjestaart en gewone grootoorvleermuis overwintert daarnaast in bebouwing waardoor het waarschijnlijk is dat deze soorten overwinteren in kasteel Wolfrath (of in gebieden verder naar het zuiden). Vanwege de zachte winters is het echter aannemelijk dat deze soorten ook in de winterperiode in het Sterrebos aanwezig kunnen zijn.

In totaal gaan met zekerheid 8 zomerverblijfplaatsen, 4 paarverblijfplaatsen en verblijfplaatsen van 3 kraamkolonies verloren. Vrijwel alle verblijfplaatsen bevinden zich in 3 boomgroepen, die in totaal bestaan uit 8 bomen (bomen 11, 12, 13, 14, 21, 22, 23 en A8, zie figuur 4.1). Uitzondering hierop is één paarverblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis in boom K12, en meerdere kraambomen van de gewone grootoorvleermuis in boomgroep (K9, K10, K12, zie figuur 4.1).

Figuur 4.1 Situering te rooien bomen met holtes. Groen: boom met geschikte holtes. Rood: holtes zijn ongeschikt. Voor toelichting nummering zie tekst.

Foerageergebied

Naast verblijfplaatsen bevat het Sterrebos ook optimaal biotoop als foerageergebied. Van de gewone grootoorvleermuis, bosvleermuis, rosse vleermuis en baard/Brandt's vleermuis is essentieel foerageergebied aanwezig in het Sterrebos. Andere soorten zijn niet met dergelijke regelmaat waargenomen dat, in combinatie met de aanwezigheid van alternatieve foerageergebieden in de omgeving, gesteld kan worden dat het Sterrebos van essentiële waarde is. De essentie van het gebied als foerageergebied komt voort uit de aanwezigheid van kraamverblijfplaatsen en het foerageren in de directe omgeving van de locatie waar de jongen zich bevinden. Om deze reden is het aannemelijk dat het Sterrebos als essentieel foerageergebied functioneert voor de aanwezige soorten met kraamverblijven.

Vliegroutes

Aan de westkant van het Sterrebos (nabij kasteel Wolfrath) is een essentiële vliegroute vastgesteld van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Als gevolg van de uitbreiding van VDL Nedcar gaat de bomenlaan aan de Kleine Allee en het Pasveld verloren (zie figuur 4.2). De westelijke bomenrijen langs de Grote Allee blijft behouden.

Figuur 4.2 Situering straten Pasveld, Kleine Alleen en Grote Alleen ten noorden van VDL Nedcar en bomenrijen die verdwijnen (→ → →)

Het noordelijke deel van het Sterrebos blijft behouden, maar het aangrenzende populierenbos gaat verloren. Ondanks dat geen essentiële vliegroute is vastgesteld tussen Sterrebos en 't Hout kan niet worden uitgesloten dat de Geleenbeek / bosranden van de populierenbossen een belangrijke verbinding vormen tussen het Sterrebos en 't Hout/IJzerenbos en van belang zijn voor het functioneren van de verblijfplaatsen. Daarom wordt dit als effect op een essentiële vliegroute beschouwd.

Kleine ijsvogelvlinder

De kleine ijsvogelvlinder is waargenomen gedurende de terreinbezoeken in 2019. Door de hoge aanwezigheid van kamperfoelie en de vele waarnemingen in de omgeving, is vastgesteld dat essentieel leefgebied van de kleine ijsvogelvlinder aanwezig is in het Sterrebos. De verwijdering van delen van bosschages en waardplanten (wilde kamperfoelie) binnen het plangebied leidt niet

tot een significante aantasting van leefgebied van de soort als standvlinder. Ook in de toekomstige situatie blijft geschikt leefgebied aanwezig. Echter als gevolg van de werkzaamheden is bij het bouwrijp maken van delen van de bosschages sprake van de aantasting van verblijfplaatsen en (zonder maatregelen) het mogelijk doden van individuen.

5 Alternatieven

5.1 Welke alternatieve locatie heeft u voor de activiteit(en) overwogen waar de werkzaamheden geen of minder negatieve effecten hebben op de soort(en)?

Geef een onderbouwing waarom deze alternatieve locatie niet mogelijk is (in deze motivatie zijn ook de alternatieve inrichtingen van het plan opgenomen).

Er zijn verschillende alternatieven onderzocht voor uitbreiding van VDL Nedcar die minder effecten op beschermde soorten kunnen hebben:

- **Nulalternatief:** geen uitbreiding zodat er geen sprake is van aantasting van de verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen en van het leefgebied van de das en de kleine ijsvogelvlinder;
- **Locatie-alternatief** waarbij een 2^e productielijn wordt elders gebouwd, niet aansluitend op de bestaande productielijn en **inrichtingsalternatieven** waarbij de 2^e productielijn anders gesitueerd wordt ten opzichte van de bestaande productielijn en daarmee de leefgebieden van beschermde soorten zou kunnen ontzien. Beide alternatieven worden gezamenlijk beschouwd omdat de argumenten om deze alternatieven als niet reëel/aanvaardbaar te beschouwen gelijk zijn.

Het **nulalternatief** is geen reëel/aanvaardbaar alternatief gezien het groot openbaar belang van de uitbreiding van VDL Nedcar en de noodzaak van een tweede productielijn. De huidige opzet van de fabriek maakt VDL Nedcar kwetsbaar en afhankelijk van contracten met één Original Equipment Manufacturer (OEM)¹, gebaseerd op de productie van modellen op basis van eenzelfde platform. De enkele productielijn maakt het weliswaar mogelijk een scala aan modellen te maken, maar alleen als deze op dezelfde platform zijn gebaseerd. Het wegvallen van een contract met de OEM en/of het einde van de productcyclus van de groep modellen op basis van hetzelfde platform heeft als gevolg dat de productie wordt beëindigd en de fabriek stil ligt. Voordat dan kan worden gestart met de productie van een nieuw model (of groep van modellen) is –uiteraard naast een contract met een OEM – de ombouw van de productielijn noodzakelijk om deze geschikt te maken voor een nieuw platform. Het ombouwen van de productielijn vraagt grote investeringen, omdat de gehele productielijn is gebaseerd op de dimensionering, vorm en eigenschappen van het platform. In de periode die nodig is voor de ombouw van de fabriek zijn geen productiemedewerkers nodig en zijn er geen inkomsten.

Een enkele productielijn biedt weinig flexibiliteit: er is een contract met een OEM² zodat de fabriek in bedrijf is, of er is geen contract hetgeen inhoudt dat de fabriek stilligt. Bij één productielijn is de omvang van de productie, het aantal medewerkers en dergelijke gekoppeld

¹ In de automotive sector is er een beperkt aantal grote concerns dat auto's ontwikkelt en (laat) produceren. De grote merken, zoals BMW, Mercedes, Renault en Toyota, ontwerpen en engineeren nieuwe modellen en hebben eigen productiebedrijven voor de productie van auto's. Auto-concerns die zowel ontwikkelen als produceren worden aangeduid als Original Equipment Manufacturer (OEM).

² Voor een OEM met meer productiebedrijven en meerdere productielijnen kan het ombouwen van productielijnen (en de kosten daarvan) binnen het eigen concern worden gespreid.

aan de productcyclus van de body. De afgelopen jaren hebben laten zien dat het productievolume en het aantal medewerkers sterk zijn toegenomen. De historie heeft aangetoond dat een omgekeerde beweging (afname van de productie en werkgelegenheid) ook een realistisch scenario is³.

De afhankelijkheid van een enkele opdrachtgever en automodellen gebaseerd op één platform (en daarmee ook de productcyclus daarvan) kan sterk worden verminderd door een tweede opdrachtgever. Daarvoor is een tweede productielijn noodzakelijk. Een tweede lijn maakt de fabriek flexibeler, ook omdat pieken en dalen in de cycli beter kunnen worden opgevangen. Dat geldt voor de cyclus als geheel (einde van de productie van het betreffende automodel) als voor de variaties op een kortere tijdschaal (meer of minder verkopen van een bepaald automodel).

Een tweede lijn geeft de fabriek:

- een betere onderhandelingspositie in de contractbesprekingen met OEM's;
- meer zekerheid voor het personeel;
- minder grote pieken en dalen in het (totale) productievolume;
- een gelijkmatiger en flexibeler inzet van de medewerkers;
- een betere spreiding van inkomsten, uitgaven en investeringen
- de mogelijkheid om te voldoen aan de geheimhoudingseisen van de OEM's⁴.

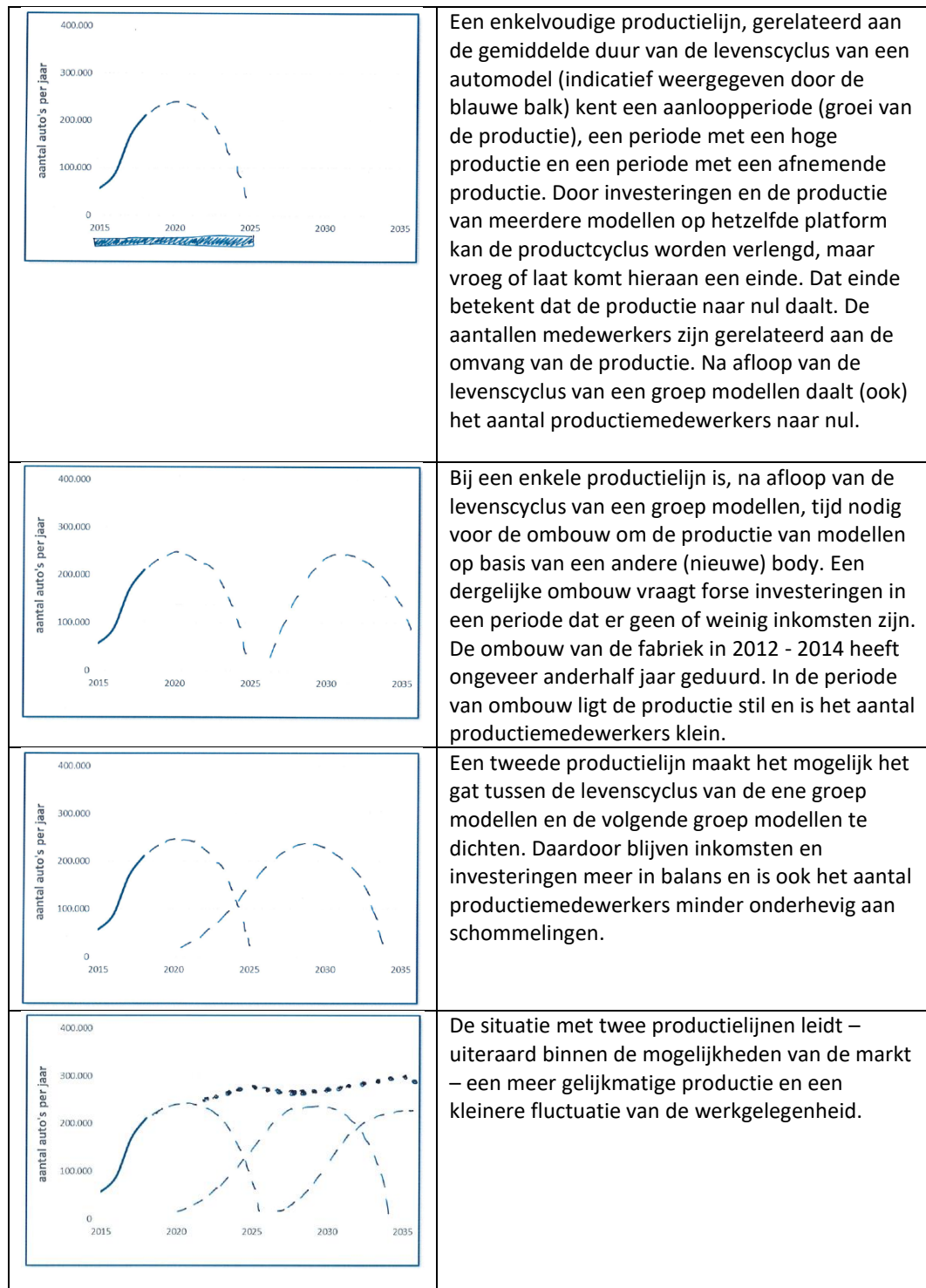
VDL Nedcar heeft geconcludeerd dat uitbreiding van de fabriek met een complete tweede productielijn noodzakelijk is voor het structureel verankeren van de fabriek. Zonder de tweede productielijn is het risico (te) groot dat het eind van de levenscyclus van de modellen gebaseerd op één platform ook het einde van VDL Nedcar betekent. De tweede productielijn die nodig is voor het voortbestaan van VDL Nedcar (en dus voor het behoud van de bestaande werkgelegenheid) leidt er toe dat de werkgelegenheid zal groeien (naar verwachting tot een structureel niveau van 6.000 tot 6.500 medewerkers⁵, met een maximum piek van 11.000 werknemers op momenten dat de productiecapaciteit volledig benut zou worden⁶) en dat ook de indirecte economische effecten zullen toenemen ten opzichte van de bestaande situatie. De tweede lijn heeft tevens als gevolg dat de werkgelegenheid minder afhankelijk wordt van de fluctuaties die bij een enkele lijn optreden (zie figuur 5.1).

³ Dit heeft zich bij de voorganger van VDL Nedcar voorgedaan na het aflopen van het contract met Mitsubishi. Naar het zich laat aanzien is de productie in 2019 lager dan in het jaar 2018

⁴ In de contracten tussen OEM en VDL Nedcar zijn ook bepalingen opgenomen aangaande de toegang tot onderdelen van de productielijn. Medewerkers e.a. van de OEM hebben toegang tot bepaalde delen van de fabriek, maar niet tot andere delen. Bij twee lijnen kan derhalve in de contracten met meerdere OEM's de geheimhouding worden verzekerd. Bij een enkele productielijn is dat niet goed mogelijk.

⁵ Naar verwachting zal dit aantal medewerkers in vaste dienst zijn. De overige medewerkers vormen de flexibele schil

⁶ Waarbij (ook bij een tweede lijn) het uitgangspunt is dat gewerkt zal blijven worden met een vaste kern medewerkers en een flexibele schil die de – ook bij een tweede lijn nog steeds optredende, doch relatief geringe – schommelingen in de omvang van de productie opvangt.

Figuur 5.1: Toelichting dat het bedrijf met 2 productielijnen minder gevoelig is voor schommelingen in de markt wat leidt tot een kleinere fluctuatie in de werkgelegenheid.

De conclusie is dat een tweede lijn noodzakelijk is voor het structureel voortbestaan van VDL Nedcar en een nulalternatief daarmee geen reëel/aanvaardbaar alternatief is.

Locatie- en inrichtingsalternatieven met een 2^e productielijn op een andere locatie of een andere inrichting van de nieuwe fabriekshallen aan de zuidzijde van de huidige locatie zijn geen reëel/aanvaardbaar alternatief gezien de eisen die gesteld worden aan de aaneengeschakelde fabriekshallen en het daaraan gekoppeld een uitgekiend logistiek systeem.

De productielijn is een logische opvolging van stappen die begint met rollen staal die bij de pershal de fabriek ingaan tot de complete auto's die de fabriek uitrijden na de eindmontage. Om de kosten en kansen op verstoringen zo klein mogelijk te houden en kwaliteit te garanderen is één doorgaand productieproces noodzakelijk, zonder hiaten, met minimale tussenvoorraden en zo kort mogelijke tussentransporten. De vier hoofdonderdelen productielijn (pershal, bodyshop, lakstraat en eindmontage) van de productielijn hebben allemaal een voldoende grote hal nodig, goed verbonden met de voorafgaande en de opvolgende stap, en met de mogelijkheden voor een efficiënte en ongestoorde aanvoer van de onderdelen die in het productieproces nodig zijn.

Er is (naast ruimte in de hallen zelf) ruimte nodig voor de opslag van onderdelen, intern transport, kantoren, verzamelen en verwerken van reststoffen en productieafval, waterberging, energievoorziening, bluswater en dergelijke. Voor de opslag van onderdelen, halffabricaten en gereed product (auto's) is ook ruimte nodig.

Een tweede productielijn bestaat uit een vergelijkbare configuratie met vergelijkbare eisen aan de logistiek en de kwaliteitsbeheersing.

In een aantal onderzoeken en bedrijfseconomische analyses⁷ is het volgende geconstateerd met betrekking tot de bestaande productielijn en de tweede productielijn:

- configuraties van de productielijn waarbij de hallen en de logistieke terreinen (WoW, magazijnruimte) niet direct (fysiek) aan elkaar zijn gekoppeld leiden tot hogere kosten per gebouwde auto en tot grotere risico's voor de kwaliteit en de continuïteit van het productieproces. Als gevolg van de smalle marges zijn dergelijke configuraties bedrijfseconomisch niet haalbaar en bieden ze geen perspectief op het afsluiten van een contract met een OEM;
- het gevolg hiervan is dat de tweede productielijn alleen concurrerend kan zijn als de vier onderdelen van de productlijn in een logische volgorde aan elkaar worden verbonden, in de nabijheid van het WoW. Verspreid liggende hallen leiden niet tot een haalbare businesscase;
- binnen de huidige inrichtingsgrenzen is geen (rest)ruimte aanwezig waar nog voldoende grote hallen in de noodzakelijke ruimtelijke samenhang kunnen worden gebouwd;
- het (ruimtelijke) opdelen van de tweede productielijn, bijvoorbeeld door de ruimte voor opslag van onderdelen (zoals het WoW) over meerdere locaties te spreiden (op afstand van de huidige fabriekslocatie) leidt tot hogere kosten voor de logistiek, een per saldo minder efficiënt gebruik van ruimte en grotere risico's voor de kwaliteit van het product en voor het logistieke proces. Het extern plaatsen van de opslag van onderdelen brengt extra kosten met zich mee en resulteert in een onhaalbare businesscase;

⁷ Rapportage van BCI in 2015, 2017 en 2019

- een tweede productielijn op een andere locatie dan de huidige heeft als nadeel dat de positieve effecten van een tweede lijn voor de efficiency en de uitwisseling met de bestaande fabriek (bijvoorbeeld ten aanzien van de inzet van personeel) minder groot zijn. Spreiding over twee of meer locaties leidt tot hogere algemene kosten (geen schaalvoordeel);
- een tweede lijn op een andere locatie leidt niet tot de noodzakelijk en concurrerende uitbreiding van de capaciteit en is om die reden voor VDL Nedcar geen haalbare optie (geen businesscase);
- profiteren van de schaalvoordelen en de uitwisselmogelijkheden, flexibele inzet van personeel tussen (delen van de) twee productielijnen is alleen mogelijk als de tweede lijn op één locatie wordt geplaatst naast of direct bij de huidige productielijn.

Voor de tweede productielijn is voldoende ruimte nodig om de vier onderdelen van de productielijn in samenhang met ruimte voor de logistiek als één ruimtelijk samenhangend geheel mogelijk te maken. Voor de fabriek als geheel is het bedrijfseconomisch van essentieel belang dat de twee lijnen in samenhang worden gebruikt met flexibele inzet van mensen en middelen. Dit is alleen mogelijk als de tweede lijn ruimtelijk wordt gekoppeld aan de bestaande productielijn. In de onderzoeken van BCI van 2015 en 2017 is dit aan de hand van een aantal ruimtelijke scenario's nader onderzocht. Conclusie van deze onderzoeken is dat deze scenario's geen van alle leiden tot een haalbare businesscase. Hieraan liggen productie-logistieke (zoals hierboven in opsomming weergegeven) en kostentechnische afwegingen (onderzochte scenario's waarbij niet of gedeeltelijk aan de noordzijde wordt uitgebreid, kosten minstens 50 miljoen euro meer dan het voorliggende scenario) ten grondslag. Deze conclusies in relatie tot het gegeven dat een beperkte winstmarge per auto gegenereerd wordt (in 2018 190 euro per auto) maakt dat de conclusie is dat een tweede productielijn alleen in de directe omgeving van (aansluitend op) de huidige fabriek kan worden gesitueerd. Dit is ook gunstiger voor de transportbewegingen en de milieueffecten van transport.

Vanwege de samenhang tussen de afzonderlijke onderdelen en het zo klein mogelijk houden van de afstanden tussen de onderdelen van het productieproces is het niet mogelijk één of enkele onderdelen aan de zuidkant van de bestaande fabriek te plaatsen. Bovendien zijn er aan de zuidkant van VDL Nedcar andere beschermde soorten aanwezig. In de gebouwen ten zuiden van VDL Nedcar zijn namelijk jaarrond beschermde nesten aangetroffen van huismus en van boerenwaluw en een zomer-, kraam- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en een kraamverblijfplaats van de laatvlieger.

Conclusie

Concluderend zijn er geen reële/aanvaardbare alternatieven met betrekking tot de effecten op beschermde soorten. De conclusie is dat de verplaatsing van de tweede lijn naar een locatie elders of naar een andere locatie grenzend aan de huidige locatie geen reël/aanvaardbaar alternatief is gezien de noodzakelijke samenhang met de 1e productielijn en de randvoorwaarden ten aanzien van oriëntatie van de nieuwe fabriekshallen ten opzichte van de bestaande onderdelen in het productieproces.

In het MER (paragraaf 3.3) is specifiek uitgebreider ingegaan op de (on)mogelijkheid om het Sterrebos (belangrijk element in het leefgebied van de beschermde soorten) te ontzien. Hier wordt de conclusie van de alternatievenafweging bevestigd.

5.2 Welke alternatieve werkwijze heeft u voor de activiteit(en) overwogen waar de werkzaamheden geen of minder negatieve effecten hebben op de soort(en)?

Bij de uitvoering van de werkzaamheden dienen bomen gekapt te worden welke verblijfplaatsen bevatten van vleermuizen. Vanwege de kwetsbare periodes van vleermuizen, kunnen werkzaamheden enkel in de minst kwetsbare periode (doorgans een periode in het najaar) worden uitgevoerd. Alternatieve werkwijzen hebben met name betrekking tot de maatregelen met betrekking tot de vleermuizen. Activiteiten welke van invloed zijn op andere soorten worden in hoofdstuk 8 (Mitigerende maatregelen) uiteengezet.

Algemeen

Om dieren de kans te geven zich naar alternatief leefgebied te verplaatsen, zal gewerkt worden van zuid naar noord. Door vanuit deze richting, naar het noorden toe te werken kunnen dieren als reeën, dassen, steenmarter, vogels, muizen etc. zich naar het resterende deel van het Sterrebos begeven (buiten het ingreepgebied). Vanwege de verstoring is het waarschijnlijk dat de dieren tijdelijk uit het gebied vertrekken. Op deze wijze wordt voorkomen dat dieren 'opgesloten' worden in een deel dat gekapt dient te worden.

Vleermuizen

De huidige verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied moeten ongeschikt gemaakt worden zonder dat daarbij vleermuizen gedood of verwond worden. Het ongeschikt maken gebeurt in de minst kwetsbare periode van de soort. Gemiddeld over alle soorten genomen is dit de tweede helft van september (zie Bijlage II). Dus dat is nu volgens planning september 2021.

De volgende werkwijze wordt gehanteerd:

- Kap van de bomen in het Sterrebos waar geen holtes in zitten. Dit vindt begin september 2021 plaats. Hierdoor worden de bomen met de holtes minder geschikt als verblijfplaats.
- Kap van de bomen in het Sterrebos met holtes onder ecologische begeleiding. Dit wordt gedaan door de bomen met een hijskraan bovenin te zekeren. Vervolgens wordt de boom onderaan afgezaagd. Tot slot zal de boom rustig naar beneden worden gelaten. Op deze manier wordt voorkomen dat vleermuizen gewond raken of gedood worden. Holtes welke afgesloten dreigen te worden wanneer deze worden neergelegd worden gecontroleerd door de begeleidende ecooloog. De eventuele vleermuizen in de boom vertrekken dan uit zichzelf als het donker is, maar komen niet meer terug doordat de boom op de grond ligt. Indien aan beide kanten holten met vleermuizen aanwezig zijn dient te worden overgegaan op het wegvangen van de vleermuizen uit de holte ter plaatse (dit enkel onder ecologische begeleiding door een vleermuisdeskundige met ruime ervaring in het begeleiden van werkzaamheden).

Kleine ijsvogelvlinder

De kleine ijsvogelvlinder legt haar eieren op de wilde kamperfoelie. Deze plant staat verspreid door het gehele Sterrebos. Bij het verwijderen van de vegetatie, met name de wilde kamperfoelie, van het Sterrebos dient de kans op het doden van dieren geminimaliseerd te worden. Dit wordt gedaan door:

- Nieuwe wilde kamperfoelie aan te planten op verschillende plekken in de omgeving van het plangebied. Dit aanplanten moet gebeuren in de periode najaar / vroege voorjaar.
- Vervolgens worden de planten van de kamperfoelie in het te kappen deel van het Sterrebos ongeschikt gemaakt in vliegtijd vlinders (dus in juli 2020).

Das

Om te voorkomen dat de das in het plangebied aanwezig is ten tijden van de uitvoering, dient met zekerheid te worden vastgesteld dat geen dassen aanwezig zijn in de burcht. Dit kan door de burcht vóór de start van de werkzaamheden ongeschikt te maken. Veelal worden een type exclusion flaps gebruikt zodat de das wel de burcht uit kan, maar niet langer kan betreden. Door het graafvermogen van de das bestaat echter de kans dat deze methode ontweken wordt en de das alsnog de burcht bereikt. In huidige situatie is geen sprake van veel gebruik. Enkel sporadisch is de das bij de burcht waargenomen, waardoor de burcht middels een wildcamera vrijgegeven kan worden. Indien bij twee weken met actieve camera's blijkt dat de das niet in de burcht aanwezig is (dit betekent camera's op alle in- en uitgangen), dient de burcht direct ongeschikt te worden gemaakt of vernield (onder de ontheffing).

Als toevoeging kunnen parallel aan de controle met wildcamera's, de gerealiseerde kunstburchten worden voorzien van voedsel om de dassen bekend te maken met de kunstburcht, waardoor de dassen mogelijk in deze burcht gaan verblijven.

In het geval dat de das toch aanwezig blijkt te zijn in de burcht, dienen soort specifieke maatregelen te worden opgesteld door het bijvoorbeeld wegvangen van de dassen door een dassenexpert (bijvoorbeeld met hulp van de Dassenwerkgroep Limburg).

6 Wettelijk belang

6.1 Wettelijk belang Habitatrichtlijnsoorten (Artikel 3.5).

Vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV Habitatrichtlijn met het beschermingsregime van de artikelen 3.5 en 3.6 Wet natuurbescherming, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. De ontheffing wordt aangevraagd op grond van het bijbehorende belang (art. 3.8. lid 5 Wet natuurbescherming) voor de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

6.2 Wettelijk belang andere soorten, onderdeel A (Artikel 3.10).

De das en de kleine ijsvogelvlinder zijn opgenomen in de nationale beschermde soortenlijst met het beschermingsregime van artikel 3.10, onderdeel A Wet natuurbescherming. De ontheffing wordt aangevraagd op grond van het bijbehorende belang (art. 3.8. lid 5 Wet natuurbescherming) voor de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

6.3 Motivatie “andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard”

VDL Nedcar, onderdeel van het VDL-concern, is een onderneming die in Born in serieproductie auto's bouwt. In 2018 bouwde VDL Nedcar meer dan 200.000 Mini's en BMW's. De omzet van VDL Nedcar in 2018 bedroeg ruim 3,5 miljard euro.

VDL Nedcar is één van de grootste werkgevers in Zuid-Limburg en daarmee een belangrijke factor in de Limburgse en Zuid Nederlandse economie. De fabriek is van groot belang voor de directe en indirecte werkgelegenheid en de economie van de regio en de provincie. De directe werkgelegenheid bedroeg in 2018 meer dan 6.500 arbeidsplaatsen. Een groot deel van de medewerkers is in vaste dienst, maar om de wisselingen in de omvang van de productie te kunnen opvangen is er ook een flexibele schil. Daarnaast zijn er indirecte effecten voor de werkgelegenheid en de economie door toeleverende diensten (vervoer, catering, schoonmaak, onderhoud, e.d.). De lokale en regionale economie profiteert ook van de investeringen die VDL Nedcar doet, bijvoorbeeld bij de inrichting van de fabriek en het fabrieksterrein en bij kleinere en grotere aanpassingen aan de fabriek⁸.

VDL Nedcar zoekt steeds naar mogelijkheden om de noodzakelijke flexibiliteit op een maatschappelijk verantwoorde wijze vorm te geven. Verschillende sociale innovaties zijn in het verleden door VDL Nedcar in samenwerking met arbeidsmarktorganisaties ontwikkeld en in de praktijk gebracht. Hierbij kan gedacht worden aan opleidingsprogramma's, het mobiliteitscentrum,

⁸ Volgens berekeningen van VDL Nedcar is in 2013/2014 in de aanloop naar de productie van de Mini rond 60 miljoen aan investeringsbestedingen in Nederland en vooral Limburg terecht gekomen

deeltijd WW, de tewerkstelling van medewerkers tijdens de periode dat de fabriek na het vertrek van Mitsubishi stil stond en grootscheepse wervingsacties waarbij honderden mensen vanuit een situatie van (langdurige) werkloosheid zijn aangetrokken en opgeleid.

Ruimtelijk-economisch beleid

VDL Nedcar is gesitueerd in de regio Zuid-Limburg, een kerngebied in Limburg, waar in economisch opzicht de sectoren automotive en logistiek een belangrijke rol vervullen. VDL Nedcar in Born past uitstekend in het ruimtelijk-economisch beleid van de provincie Limburg. In het POL 2014 geeft de provincie aan dat voor de economische ontwikkeling van Limburg ondernemersklimaat, innovatiekracht, kennisinfrastructuur, arbeidsmarkt, onderwijs en fysiek-ruimtelijke vestigingscondities belangrijk zijn. Het topsectorenbeleid is de basis voor het economisch beleid in Limburg. Dit beleid is toegespitst op de campussen en de daaraan gerelateerde topsectoren. Daarnaast steekt Limburg veel aandacht en middelen in enerzijds de vanouds sterke topsector Hightech Systems (ofwel: de maakindustrie), die verspreid in de provincie goed presterende bedrijven kent en anderzijds de topsector Logistiek. VDL Nedcar is een kernbedrijf in de Limburgse Hightech Systems-sector (zie voorgaande paragraaf).

De ambitie van de regio Zuid-Limburg is om te komen tot één sterk samenhangend gebied, een stedelijk en landschappelijk netwerk met onder andere krachtige economische campussen en clusters die een substantiële bijdrage leveren aan het bruto nationaal product. Versterking van het automotive cluster is één van de concrete doelen in dit beleid, waarbij Sittard-Geleen (VDL Nedcar) het centrum is.

Samenwerking tussen regionale overheden en VDL Nedcar

Het belang van VDL Nedcar voor de werkgelegenheid en economie wordt onderkend door de Provincie Limburg en de gemeenten in de regio. Provincie en gemeenten hechten er daarom aan dat VDL Nedcar structureel voor de regio wordt behouden en een rol blijft spelen in de versterking van de Limburgse economie, bij het behoud en uitbreiding van de werkgelegenheid en bij de verbetering van de positie van de maakindustrie in Zuid-Nederland. De provincie is daarom bereid om de positie van VDL Nedcar in Limburg te versterken en duurzaam te verankeren vanuit een lange termijn perspectief, rekening houdend met een evenwichtige behartiging van de belangen van de belanghebbenden (in de omgeving). Vanwege deze ambities en belangen zijn de provincie Limburg en VDL Nedcar een samenwerking aangegaan en hebben dit in februari 2019 door middel van een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) bekrachtigd. In deze SOK zijn onder andere afspraken opgenomen over de aanpak van de procedures die worden doorlopen voor het PIP en de benodigde omgevingsvergunning.

Belang van VDL Nedcar voor de regionale economie

Door de omvang van de werkgelegenheid, de aard en kwaliteit van de fabriek en de indirecte effecten levert VDL Nedcar een belangrijke bijdrage aan de economie van (Zuid) Limburg. Dit belang wordt onderschreven door de provincie en gemeenten. Het economisch belang van VDL Nedcar kan worden afgemeten aan de hand van de bijdrage aan de werkgelegenheid (in 2018 ongeveer 6.000 werknemers) en aan de input die dit oplevert voor de regionale economie. De post 'salaris en lonen' van de totale omzet van VDL Nedcar bedroeg in 2018 ongeveer 380 miljoen euro. Dat bedrag komt ten goede aan de regio.

De verdere ontwikkeling van VDL Nedcar levert een nadere bijdrage aan die regionale economie en past binnen het ruimtelijk-economisch beleid van Limburg. De uitbreiding zal leiden tot een hogere en meer stabiele werkgelegenheid.

Conclusie

Concluderend is er – gezien het belang van het bedrijf voor de regionale economie - sprake van een groot openbaar belang. Dit wordt bevestigd door de aanvullende informatie in het MER waar nog uitgebreid ingegaan is op de redenen voor de uitbreiding van VDL Nedcar met:

- een korte beschrijving van de automobielbranche en de ontwikkelingen en dynamiek daarvan;
- de historie van VDL Nedcar, een beschrijving van het functioneren van de bestaande fabriek en van de positie van VDL Nedcar in de dynamische autobranche;
- een beschrijving van het bestaande productieproces en de bedrijfseconomische motivering om de integrale tweede productielijn bij de bestaande fabriek te realiseren.

7 Gunstige staat van instandhouding

7.1 Inleiding

In de volgende paragrafen wordt per soort onderbouwd wat de huidige staat van instandhouding en populatieomvang is.

De gunstige staat van instandhouding wordt per diersoort uiteengezet. Hier wordt ingegaan op het voorkomen van de soort in Nederland en het belang van het plangebied voor de soort. Om de gunstige staat van instandhouding te kunnen beoordelen, wordt gebruik gemaakt van NDFF 2010 – 2020, het NEM zoldertellingen, Zoogdiervereniging.nl en vleermuis.net.

Het uitgangspunt van deze beoordeling is dat meer dan voldoende maatregelen worden genomen om het verlies aan leefgebied op te vangen (zie compensatieplan). Dit biedt ook de benodigde flexibiliteit voor de aanvullingen uit de lopende nadere onderzoeken.

Met de voorgestelde maatregelen kan gesteld worden dat:

- de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component blijft in het regionale natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat op de lange termijn zal blijven, en;
- het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en;
- er een voldoende grote habitat bestaat en zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Voor de volgende soorten wordt een ontheffing gevraagd,:

- **Das** (leefgebied)
- **Gewone dwergvleermuis** (foerageergebied en vliegroutes)
- **Baard / Brandts vleermuis** (foerageergebied en verblijfplaatsen)
- **Watervleermuis** (foerageergebied en mogelijk verblijfplaatsen)
- **Bosvleermuis** (foerageergebied en mogelijk verblijfplaatsen)
- **Ruige dwergvleermuis** (foerageergebied en verblijfplaatsen)
- **Rosse vleermuis** (foerageergebied en verblijfplaatsen)
- **Gewone grootoorvleermuis** (foerageergebied en verblijfplaatsen)
- **Franjestaart** (foerageergebied en verblijfplaatsen)
- **Kleine ijsvogelvlinder** (leefgebied en voortplantingslocaties)

7.2 Wat is de staat van instandhouding van de soort(en) en motiveer de staat van instandhouding (met vermelding van bron(nen))

7.2.1 Das

Huidige staat van instandhouding

De das is algemeen op de meeste hogere gronden in het oosten, zuiden en midden van het land.

Ontbreekt in Noord-Holland (behalve het Gooi), Zuid-Holland en Zeeland. Voorheen was de soort een stuk zeldzamer waarbij vooral de bevolkingstoename en toename in welvaart heeft geleid tot een groot verlies aan leefgebied voor de dassen. De das heeft door maatregelen tegen verkeerssterfte en door herintroducties grote delen van zijn oorspronkelijke leefgebied heroverd, een ontwikkeling die nog steeds gaande is, bijvoorbeeld in Utrecht en Brabant (MLNV, 2020). Er zijn nu naar schatting weer 5.000-6.000 dassen in Nederland. Gebieden kunnen door de wijze van beheer (meer) geschikt gemaakt worden voor de das. Zoals het creëren van open plekken in bossen, het bemesten van graslanden en het aanplanten van heggen en houtwallen. Hierdoor ontstaan geschikte leefgebieden, waarin de das voldoende voedsel vindt en zich veilig kan verplaatsen.

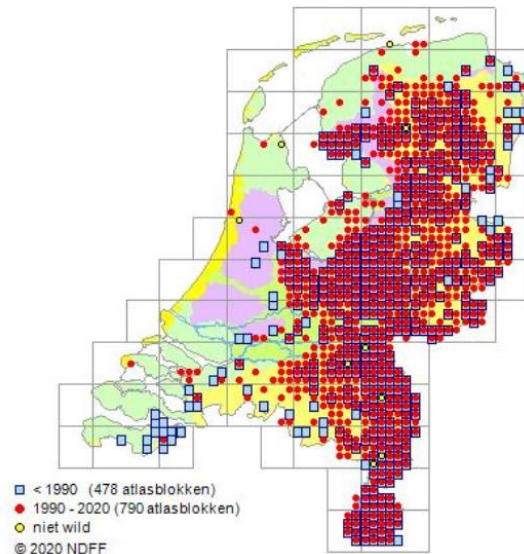
Populatie omgeving

De das is bekend in de omgeving van het plangebied (zie Figuur 7.1).

Figuur 7.1. Verspreiding van de das op basis van NDFF 2010 – 2020 t.o.v. het plangebied. Foto das: Zoogdiervereniging, 2020.

Daarnaast is op basis van de verspreidingskaart te zien dat de das in heel provincie Limburg voorkomt (zie Figuur 7.2).

Figuur 7.2. Verspreiding van de das in Nederland. Bron: Zoogdiervereniging, 2020.

Uit het onderzoek is gebleken dat in het Sterrebos geen hoofdburcht aanwezig is. Wel komen dassen in de omgeving voor en zijn graafsporen van dassen in omliggende bosschages waargenomen.

Toetsing effecten op gunstige staat van instandhouding

Ter compensatie van de verloren burcht (welke geen kraamfunctie bevat) worden twee alternatieve kunstburchten gerealiseerd en zal ter compensatie van het verloren leefgebied, nieuw functioneel leefgebied worden gerealiseerd in de vorm van bosgebied, kruidenrijk grasland en een hoogstamfruitboomgaard. Voor de das is van belang dat voldoende voedselaanbod aanwezig is wat met name wordt gerealiseerd in de hoogstamfruitboomgaard en het kruidenrijk grasland. De das is een opportunist en eet vrijwel alles dat dat het tegenkomt. Met name makkelijke prooien als regenwormen en langzame insecten (larven) worden uitgegraven op open terreinen als graslanden. Ook gevallen vruchten, noten en zaden staan op het menu. Het leefgebied voor de das voorziet in open foerageergebieden als het kruidenrijk grasland en een aanvullend voedselaanbod vanuit de fruitboomgaard. Gevallen vruchten trekken hier niet enkel de das aan, maar ook vele insecten. Het alternatieve leefgebied dat wordt gerealiseerd zal voldoende elementen bevatten om de gunstige staat van instandhouding te waarborgen.

Een grote bedreiging van de das is echter de sterfte door verkeer. Doordat het Sterrebos gelegen is tussen bedrijventerreinen en N-wegen, is de kans reëel dat verkeersslachtoffers voorkomen in de omgeving. Het is ook bekend dat dassen in het Sterrebos aanwezig zijn en ook zijn graafsporen geconstateerd in de bosschages ten noordoosten van VDL Nedcar (geen burchten). Het is dus van belang dat uitwisseling mogelijk blijft tussen het resterende deel van het Sterrebos, de compensatiegebieden en het IJzeren bos. Om deze uitwisseling veilig te laten verlopen worden dassenrasters geplaatst langs de nieuwe randweg en dassentunnels onder de weg door ten noordoosten van VDL Nedcar.

De gunstige staat van instandhouding van de das komt door het voornemen niet in het geding, omdat de das voldoende alternatief leefgebied zal hebben na realisatie van het voornemen en de uitwisseling mogelijk blijft (en zelfs veiliger wordt gemaakt) naar alternatieve leefgebieden.

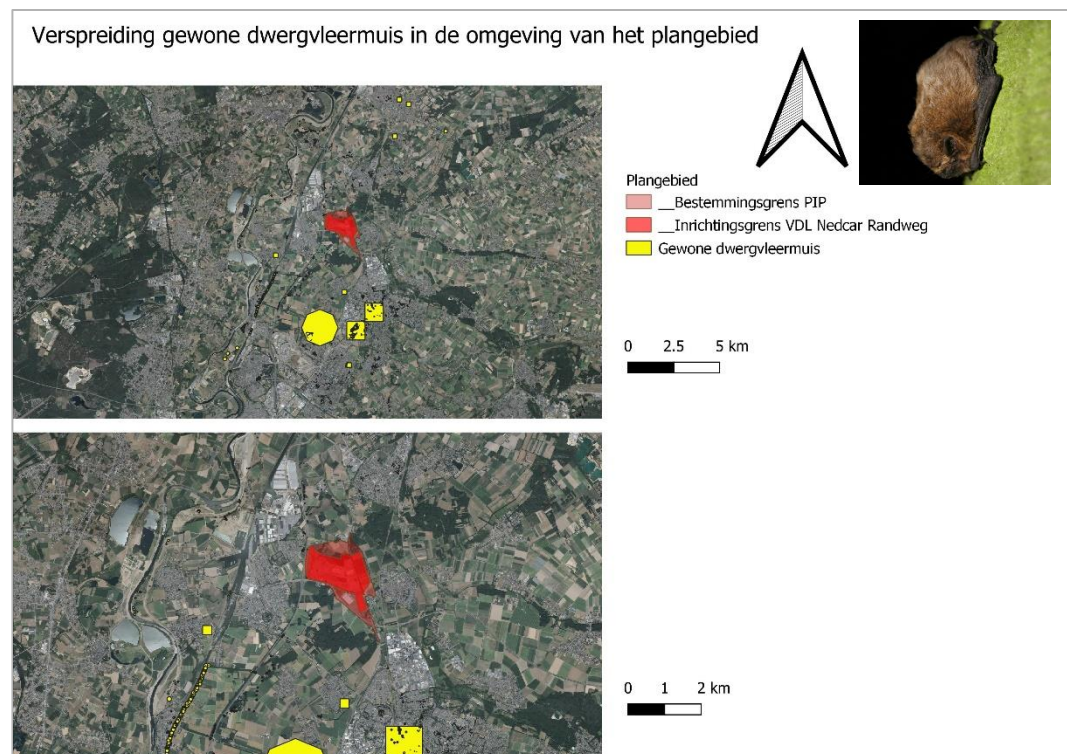
7.2.2 Gewone dwergvleermuis

Huidige staat van instandhouding

De gewone dwergvleermuis komt in vrijwel heel Europa voor, noordelijk tot in Zuid-Scandinavië, oostelijk tot in ver in Rusland en in de Kaukasus. In Scandinavië is de soort veel zeldzamer dan de kleine dwergvleermuis, (*P. pygmaeus*), die daar algemeen voorkomt. Ook in het zuiden van Europa zijn de waarnemingen verspreid en schaars, terwijl de kleine dwergvleermuis daar talrijk en wijd verbreid is. In Nederland is het de meest algemene vleermuis met een ruime verspreiding over het gehele land. De aantallen worden geschat op 300.000 tot 600.000 dieren. Schattingen van de Europese populatie zijn niet bekend (MLNV, 2020).

Populatie omgeving (grote schaal)

De soort komt in de omgeving van het plangebied veel voor (NDFF 2010-2020), zie Figuur 7.3.

Figuur 7.3. Verspreiding van de gewone dwergvleermuis op basis van NDFF 2010-2020 t.o.v. het plangebied. Bron foto: Zoogdiervereniging, 2020.

Op basis van gegevens uit het NEM zoldertellingen 2019 lijkt een kleine afname te zijn in het aantal dwergvleermuizen in kerken en torens, maar dit is mogelijk een vertekend beeld vanwege de wijze van onderzoeken en het aantal objecten dat wordt bezocht (Zoogdiervereniging, 2019). Uit landelijke verspreidingsgegevens (Zoogdiervereniging, 2020) en vele waarnemingen van

gewone dwergvleermuizen (NDFF 2010-2020) is het aannemelijk dat de soort algemeen voorkomt in de omgeving van het plangebied.

Toetsing naar de gunstige staat van instandhouding als gevolg van het effect op vliegroutes, wordt verricht na de aanvullende gegevens uit 2020.

7.2.3 Baard / Brandts vleermuis

De baardvleermuis en Brandts vleermuis zijn twee soorten waarvan de geluiden sterk overeen komen. Om deze reden is het moeilijk om de soorten uit elkaar te houden met enkel batdetector onderzoek. Uit het nader onderzoek van Faunaconsult, 2019 is gebleken dat een groep baardvleermuizen of Brandts vleermuizen aanwezig is in het Sterrebos. Beide soorten worden hieronder uiteengezet. Aangezien de optie bestaat om in de NDFF te zoeken naar 'Baardvleermuis', 'Brandts vleermuis' en 'Baardvleermuis / Brandts vleermuis' is gezocht op alle opties waaruit blijkt dat slechts één samengevoegde waarneming voorkomt (NDFF 2010-2020), namelijk op circa drie kilometer ten zuiden van het Sterrebos.

Baardvleermuis

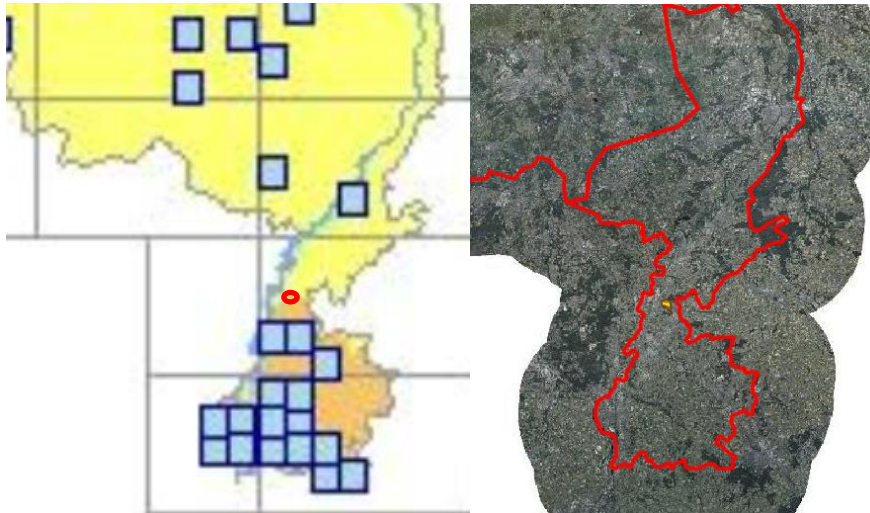
Huidige staat van instandhouding

De gewone baardvleermuis komt in heel Europa voor van ongeveer de 65ste breedtegraad in het noorden tot in het noorden van Spanje, Italië, de Balkan en Griekenland. Oostelijk reikt het areaal tot in het noordoosten van Rusland. In Zuid-Europa zijn de waarnemingen verspreid en schaars. De zomerverspreiding in Nederland is zeer slecht bekend. Tijdens de winterslaap is het echter een van de talrijkst aangetroffen soorten vleermuizen, die in grote delen van Nederland voorkomt. Dit betekent niet dat de soort niet aanwezig is in de zomer. De baardvleermuis is een soort welke overwintert in grote ruimtes als zolders, kelders en torens waardoor de baardvleermuis vaker wordt waargenomen in de winter.

Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in het rivierengebied, de hogere zandgronden en het heuvelland van het midden, oosten en zuiden van Nederland. Zij worden ook waargenomen in de landgoederenzone in de duinen maar in de lage delen van ons land is de gewone baardvleermuis zeldzaam. De aantallen worden geschat op 2.500 tot 4.000 dieren. Betrouwbare schattingen van de Europese populatie zijn niet bekend.

Populatie omgeving

Waarnemingen uit de omgeving van het plangebied (NDFF 2010 – 2020) zijn niet bekend. De baardvleermuis is in de Provincie Limburg met name bekend in het zuiden, zie Figuur 7.4 voor de vergelijking van de verspreiding volgens Zoogdierverseniging en de ligging van het plangebied.

Figuur 7.4. Bekende verspreiding van de baardvleermuis t.o.v. de ligging van het plangebied (foto links: rode cirkel, foto rechts: geel vlak in rood kader).

Doordat de soort moeilijk te onderscheiden is van andere myotis-soorten, is weinig bekend over de verspreiding van deze soort. Verblijven in boomholten worden ook zelden waargenomen (Dietz, Helversen & Nill, 2011), waardoor de vondst van deze groep opmerkelijk is. Echter, ervaringsdeskundigen uit de omgeving geven aan dat de vondst van baardvleermuizen in bomen niet ongewoon is in de regio. De vermelding uit Dietz, Helversen & Nill, 2011 is dan ook gebaseerd op een Europese richtlijn.

Alternatieve verblijfplaatsen zijn succesvol gebleken aan bebouwing in projecten op andere locaties. Van informatie over compenserende maatregelen aan bomen is geen informatie gevonden.

Toetsing naar de gunstige staat van instandhouding als gevolg van het effect op verblijfplaatsen en foerageergebied, wordt verricht na de aanvullende gegevens uit 2020.

Brandts vleermuis

De verspreiding van de Brandts vleermuis in Europa is slecht bekend, vanwege het moeilijke onderscheid ten opzichte van de baardvleermuis. De soort lijkt in heel Europa voor te komen waarbij de Brandts vleermuis noordelijker in Scandinavië doordringt dan de gewone baardvleermuis. In Ierland ontbreekt de Brandts vleermuis en uit Zuid-Europa zijn slechts enkele verspreide vondsten bekend. Naar het oosten loopt het areaal door tot ver in Azië. De Brandts vleermuis is in de inventarisatieperiode 1986-1993 in het geheel niet in Nederland aangetroffen. Tussen 1999 en 2001 werden bij gerichte vangacties van baardvleermuizen in zomerleefgebieden en bij winterverblijfplaatsen Brandts vleermuizen waargenomen. Het betrof slechts drie vangsten (1,7%) in Zuid- en Oost-Nederland op in totaal 179 baardvleermuizen. Er zijn nog geen zomerverblijfplaatsen bekend in Nederland van de Brandts vleermuis en het is niet bekend of deze soort zich in Nederland voortplant. De Brandts vleermuis is eenmaal waargenomen op circa 4,5 kilometer afstand van het Sterrebos. Het is dus niet onwettelijk dat de soort kan voorkomen

in het Sterrebos, maar gezien de lage aantallen Brandts vleermuizen in Nederland is een kraamkolonie van 21 dieren zeer waarschijnlijk geen groep Brandts vleermuizen.

Doordat het niet bekend is of de Brandts vleermuis in Nederland voortplant is de gunstige staat van instandhouding binnen Nederland moeilijk te beoordelen. De soort is niet gevangen in het zenderonderzoek en kan mogelijk sporadisch het gebied bezoeken. De dichtstbijzijnde kernpopulaties van deze soort liggen in Duitsland waardoor het voornemen geen afbraak doet aan de gunstige staat van instandhouding.

De Brandts vleermuis wordt in vleermuiskasten aangetroffen (Dietz, Helversen & Nill, 2011) waardoor de voorgestelde compensatiegronden en voorzieningen gunstig zijn voor de Brandts vleermuis en mogelijkheden biedt voor de soort in de toekomst.

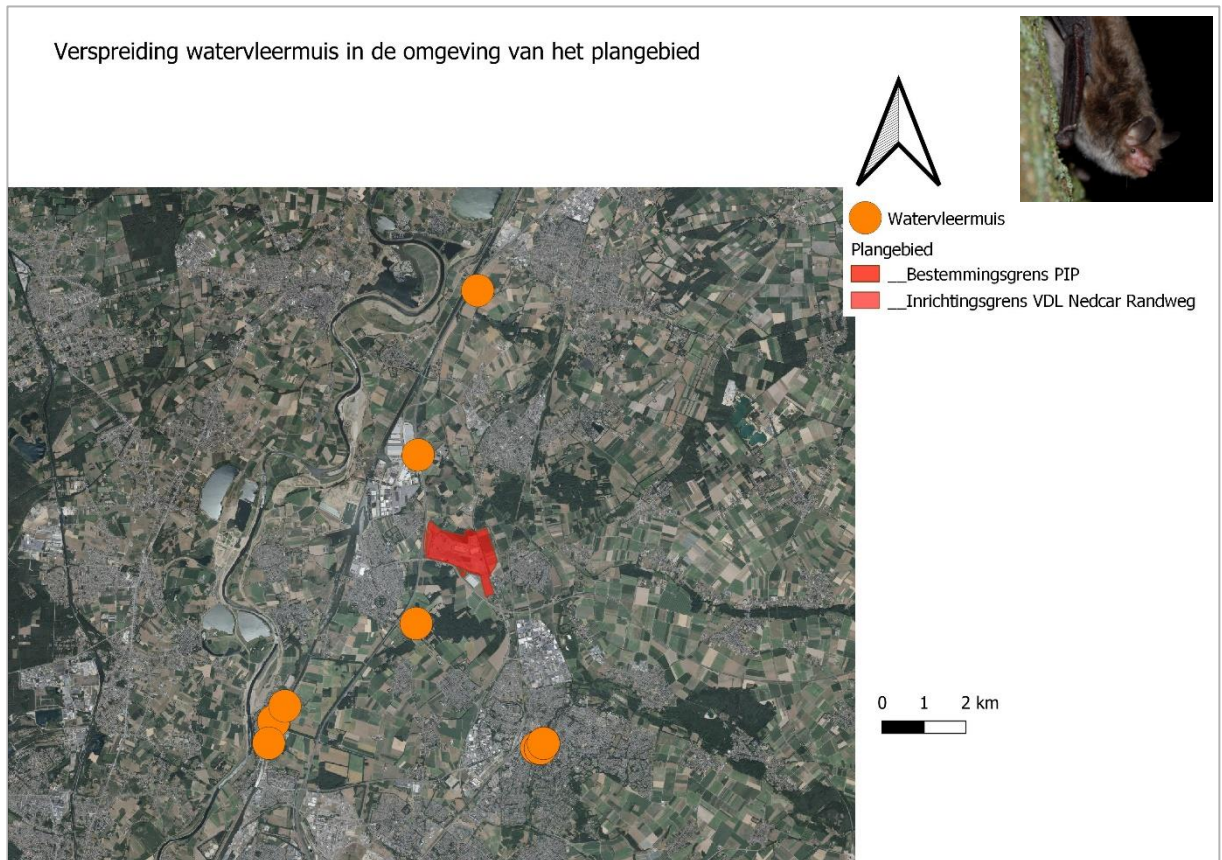
7.2.4 Watervleermuis

Huidige staat van instandhouding

De watervleermuis komt in heel Europa voor van Spanje en Italië in het zuiden tot aan de 63ste breedtegraad in het noorden (Midden-Scandinavië) en oostelijk tot ver in Rusland en de Kaukasus. In het zuiden van Europa zijn de waarnemingen van de watervleermuis verspreid en zeer schaars. De verspreiding in Nederland toont een duidelijke binding met de oudere bossen in de duinen van West-Nederland, de hogere zandgronden in het oosten en het krijtlandschap van Zuid-Limburg. Daarbuiten komt de soort in het laagland voor op plaatsen waar oudere bossen of parken aanwezig zijn. In het noordwestelijke laagland worden in bosarme omgeving soms kleine groepen op zolders gevonden. De populatie in ons land wordt geschat op 15.000 tot 30.000 dieren. Schattingen van de Europese populatie zijn niet bekend.

Populatie omgeving

In de omgeving van het plangebied wordt de soort met enige regelmaat waargenomen (NDFF 2010-2020), zie Figuur 7.5.

Figuur 7.5. Verspreiding watervleermuis op basis van de NDFF 2010-2020. Bron foto: Zoogdiervereniging, 2020.

De watervleermuis is een algemeen voorkomende soort, waarvan de aantallen in de afgelopen vijftig jaar in Nederland en Europa zijn toegenomen. Specifieke beschermingsmaatregelen zijn voor deze soort niet vereist (MLNV, 2020).

Vanuit verspreidingsgegevens door de Zoogdiervereniging komt de soort in heel Limburg voor. In de situatie rondom VDL Nedcar is een optimale situatie aanwezig waar de winterverblijven van deze soort in oude burchten te vinden zijn (zoals kasteel Wolfrath) en de zomer / kraamverblijven in oude bomen (Sterrebos). Het is om deze reden opmerkelijk dat geen kraamverblijfplaatsen van de watervleermuis zijn aangetroffen in het Sterrebos. Wel is een jong mannetje gevangen in het onderzoek door Bionet, 2019 waardoor een kraamverblijfplaats dus zeker in de (ruime) omgeving aanwezig is. Een kraamgroep bewoont een netwerk van verblijfplaatsen waartussen veel individuen en groepen vaak verhuizen (Korsten, 2012). De mogelijkheid bestaat dat een kraamkolonie in de bomen rondom de kasteeltuin aanwezig is of verder richting het IJzeren bos.

Toetsing naar de gunstige staat van instandhouding als gevolg van het effect op verblijfplaatsen wordt verricht na de aanvullende gegevens uit 2020.

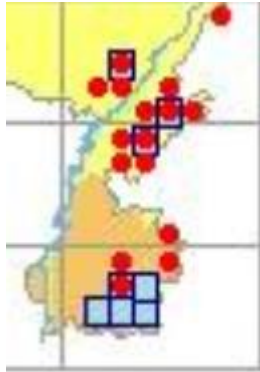
7.2.5 Bosvleermuis

Huidige staat van instandhouding

De bosvleermuis komt in een groot deel van Europa voor, maar is – met uitzondering van Ierland – nergens algemeen. Op het vasteland komen de meeste waarnemingen uit Centraal-Europa. De soort ontbreekt in Scandinavië en het noorden van Groot-Brittannië. De noordgrens van het areaal loopt ongeveer over Nederland. In 1993 werd de populatie bosvleermuizen in Nederland op 100 tot 500 dieren geschat. Schattingen van de Europese populatie zijn niet bekend. De bosvleermuis is in Nederland een zeer zeldzame soort waarover nog veel onduidelijkheid bestaat. Twee kraamverblijfplaatsen, gevonden in de jaren tachtig van de vorige eeuw in Limburg, zijn daarna niet meer teruggevonden. Er zijn wel aanwijzingen voor voortplanting in Zuid- en Oost-Nederland door vondsten van paargezelschappen in vleermuiskasten (Overijssel en Zuid-Limburg). De bosvleermuis is waargenomen in het oosten en zuiden van het land. Daarnaast zijn enkele waarnemingen van migrerende bosvleermuizen uit de kuststreek in Zuid-Holland en Noord-Holland (inclusief Texel) bekend. De soort is op meer plaatsen te verwachten dan momenteel bekend is en dan vooral in Oost- en Zuid-Nederland (MLNV, 2020).

Populatie omgeving

De soort is de laatste 10 jaar niet ingevoerd in de omgeving van het plangebied en is hier dus in het onderzoek van Bionet, 2019 voor het eerst (sinds lange tijd(?)) aangetoond. De bosvleermuis is in ons land een uiterst zeldzame soort. Trendgegevens ontbreken, terwijl gegevens over verspreiding nauwelijks voorhanden zijn. De soort is een serieuze kandidaat voor de Rode Lijst (categorie ernstig bedreigd), onder andere omdat er na de jaren tachtig geen kraamkolonies meer bekend zijn en achteruitgang reëel is (MLNV, 2020). Volgens informatie van de Zoogdiervereniging 2020, komt de soort in Limburg vooral in het oosten en zuiden van de provincie voor, zie Figuur 7.6.

Figuur 7.6. Verspreiding van bosvleermuis in Limburg. Bron: Zoogdiervereniging.

Toetsing effecten op gunstige staat van instandhouding

Om een uitspraak te kunnen doen over de borging van de gunstige staat van instandhouding wordt gekeken naar het succes van compensatie in het buitenland. Volgens Dietz, Helversen & Nill, 2011 worden vleermuiskasten gemakkelijk geaccepteerd door de soort waardoor het lijkt dat verblijfplaatsen te compenseren zijn. Kasten worden vaak na verloop van een aantal jaar in gebruik genomen door bosvleermuizen en ook kraamkolonies gebruiken vleermuiskasten (Korsten, 2012). Dit is echter sterk afhankelijk van de regio en het type gebied.

Wel is een duidelijke voorkeur door de soort voor hoge, oude boombestanden (Dietz, Helversen & Nill, 2011). Uit het onderzoek van Waters, Jones & Furlong blijkt dat bosvleermuizen vaak ontbreken in bewoond gebied en met name langs en in bossen voorkomen. Het Sterrebos is met de oude bomen en bijzondere ondergroei een optimaal biotoop voor de bosvleermuis, daarnaast is het Sterrebos een rustige en donkere omgeving. Het nabij gelegen IJzeren bos daarentegen biedt een vele malen groter oppervlakte aan natuurlijk biotoop met een afwisseling van verschillende biotopen, waaronder bos. In het IJzeren bos zijn veel bomen aanwezig met spechtenholen en komen veel bijzondere soorten voor (Natuurmonumenten). Doordat in het Sterrebos meerdere malen bosvleermuizen zijn gevangen en gezenderd, is gebleken dat bosvleermuizen naar het Sterrebos komen om te foerageren en hun verblijfplaatsen hebben in het IJzerenbos. Echter, door het verhuisgedrag van veel boombewonende soorten is niet uit te sluiten dat ook in het Sterrebos verblijfplaatsen aanwezig zijn van de bosvleermuis. Als foerageergebieden worden echter ook randstructuren en weilanden met vee gebruikt.

Doordat de soort een sterke indicator lijkt te zijn van oude bosopstanden en de bebouwde omgeving van mensen lijkt te vermijden is het Sterrebos van essentieel belang voor de bosvleermuis. Doordat de soort erg zeldzaam is in Nederland en kraamkolonies sinds de jaren tachtig zijn verdwenen, is de soort een ernstig bedreigde diersoort in Nederland. De soort heeft een groot verspreidingsgebied in heel Europa, maar is nergens algemeen (mogelijk door de sterke voorkeur aan oude bossen).

Toetsing naar de gunstige staat van instandhouding als gevolg van het effect op verblijfplaatsen en foerageergebied, wordt verricht na de aanvullende gegevens uit 2020.

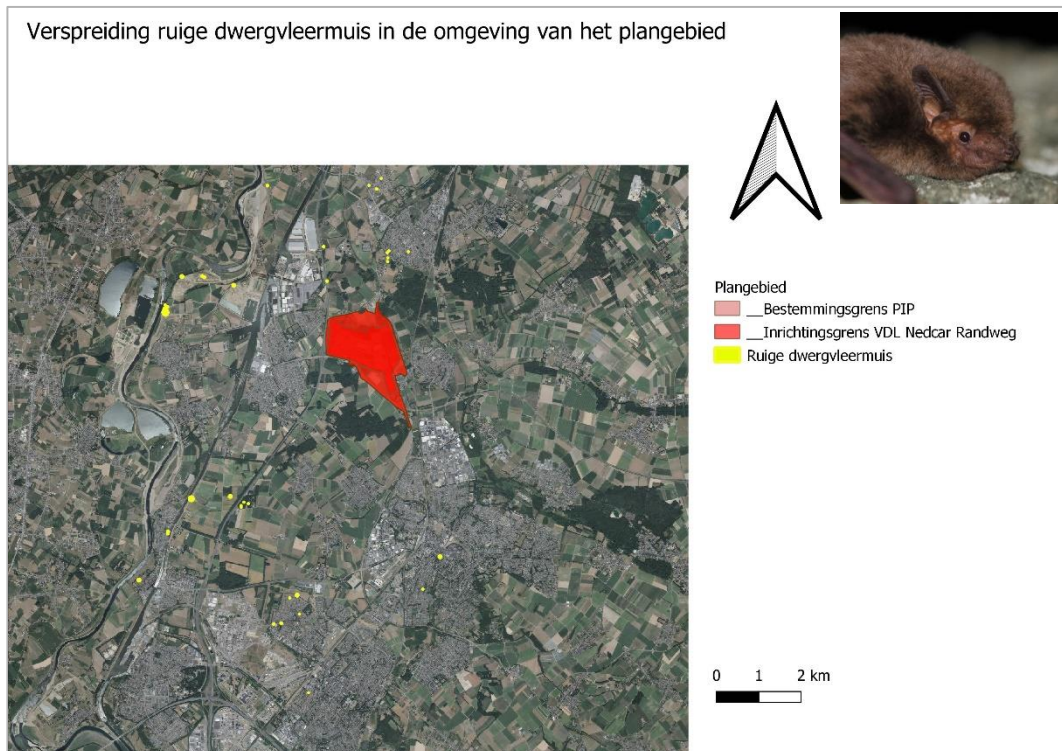
7.2.6 Ruige dwergvleermuis

Huidige staat van instandhouding

De ruige dwergvleermuis komt in heel Europa voor, van het noorden van het Iberische schiereiland tot in het zuiden van Scandinavië en het oosten van Rusland. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in Midden- en Oost-Europa. In het zuiden van Europa zijn de waarnemingen schaars. In Nederland komt de soort verspreid voor met een zwaartepunt in Noord-Holland. De aantallen in de trektijd, in het najaar, worden geschat op 50.000 tot 100.000 dieren (MLNV, 2020).

Populatie omgeving

In de omgeving van het plangebied wordt de ruige dwergvleermuis regelmatig waargenomen, zie Figuur 7.7.

Figuur 7.7. Waarnemingen van de ruige dwergvleermuis in de omgeving van het plangebied (NDFF, 2010-2020).

De ruige dwergvleermuis is in ons land een algemeen voorkomende soort, waarvan de verspreiding en aantallen stabiel lijken. De belangrijkste migratieroutes, zoals voorsnog bekend, lopen langs de kuststrook in Nederland en deels langs de grote rivieren. De vrouwelijke dieren en hun jongen trekken in het najaar over relatief grote afstanden, vanuit de insectenrijke gebieden van de kraamverblijven in Noord- en Oost-Europa, in zuidwestelijke en westelijke richting naar de paar- en overwinteringsgebieden. De ruige dwergvleermuizen in de omgeving van het plangebied zijn dus voornamelijk dieren welke hier verblijven in de paar- en wintertijd (circa augustus – maart).

Toetsing effecten op gunstige staat van instandhouding

Waar de ruige dwergvleermuis voorkomt, is hij vaak één van de eerste bewoners van vleermuiskasten (Korsten, 2012). Het grote aanbod van alternatieve verblijfplaatsen is om deze reden een aantoonbaar effectieve compensatie. Ook de omgeving rondom VDL Nedcar blijft beschikbaar als foerageergebied voor de ruige dwergvleermuis.

Toetsing naar de gunstige staat van instandhouding als gevolg van het effect op verblijfplaatsen en vliegroutes, wordt verricht na de aanvullende gegevens uit 2020.

7.2.7 Rosse vleermuis

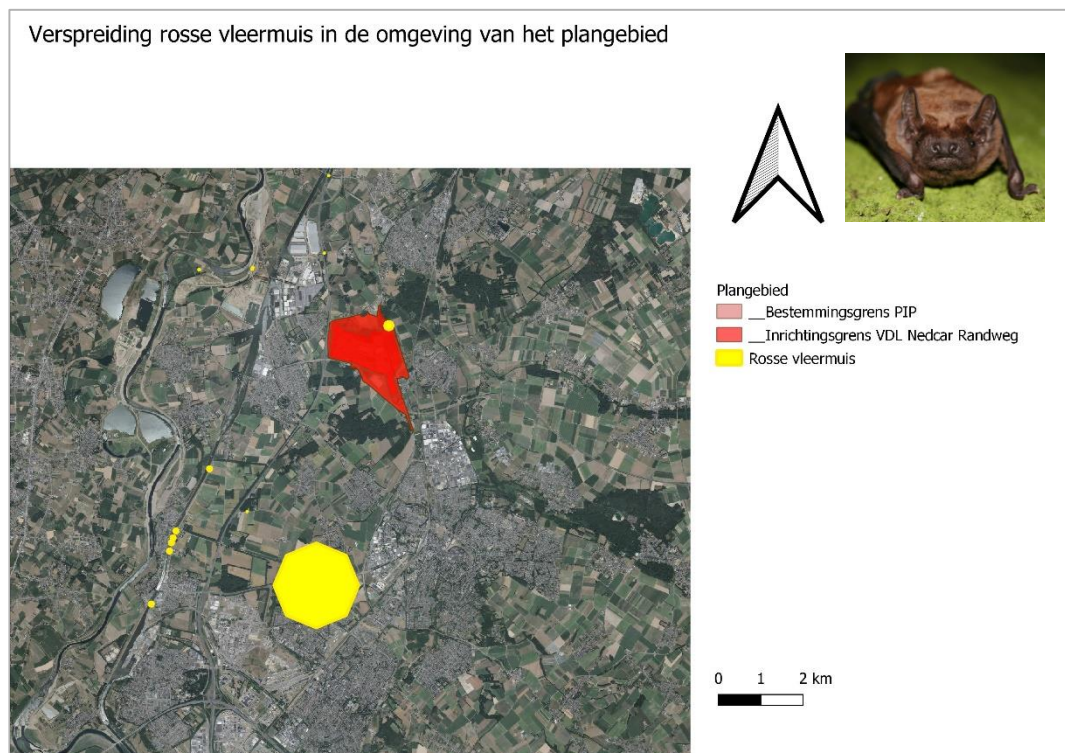
Huidige staat van instandhouding

De rosse vleermuis komt in heel Europa voor, van Zuid-Scandinavië tot aan de noordkust van Afrika en oostelijk tot in Noordoost-Rusland, de Balkan en het noordwesten van Turkije. In het

zuiden van het areaal zijn de waarnemingen echter relatief schaars. De soort komt verspreid over ons land voor, met concentraties van kolonies op plaatsen waar oud bos en open waterrijke gebieden bijeenkomen, zoals in de binnenduinrand, de noordkant van de Utrechtse Heuvelrug, de IJsseluitwaarden, Noordwest-Overijssel en het grensgebied van Groningen en Drenthe. In 1993 werd de populatie in Nederland op 6.000 tot 8.000 dieren geschat.

Populatie omgeving

In de omgeving van het plangebied wordt de rosse vleermuis regelmatig waargenomen (NDFF 2010-2020), zie Figuur 7.8.

Figuur 7.8. Waarnemingen van de rosse vleermuis in de omgeving van het plangebied (NDFF, 2010-2020).

Kraamkolonies zijn hoofdzakelijk bekend uit laaggelegen gebieden in Noord-Duitsland en Nederland (Vleermuis.net). Nederland is dan ook een belangrijk land voor de rosse vleermuis. De soort is bekend in de omgeving, maar lijkt zeldzaam te zijn. Vanwege de vele mogelijke verblijfplaatsen in het plangebied is het Sterrebos een geschikt biotoop voor de rosse vleermuis. Verblijfplaatsen van de soort zijn aangetroffen, maar worden hoger ingeschat dan het aantal dat aangetroffen is (Bionet, 2019). Als jachtgebied worden bijna alle landschapstypen gebruikt (met uitzondering van naaldbossen) (Dietz, Helversen & Nill, 2011).

Toetsing naar de gunstige staat van instandhouding als gevolg van het effect op verblijfplaatsen en foerageergebied, wordt verricht na de aanvullende gegevens uit 2020.

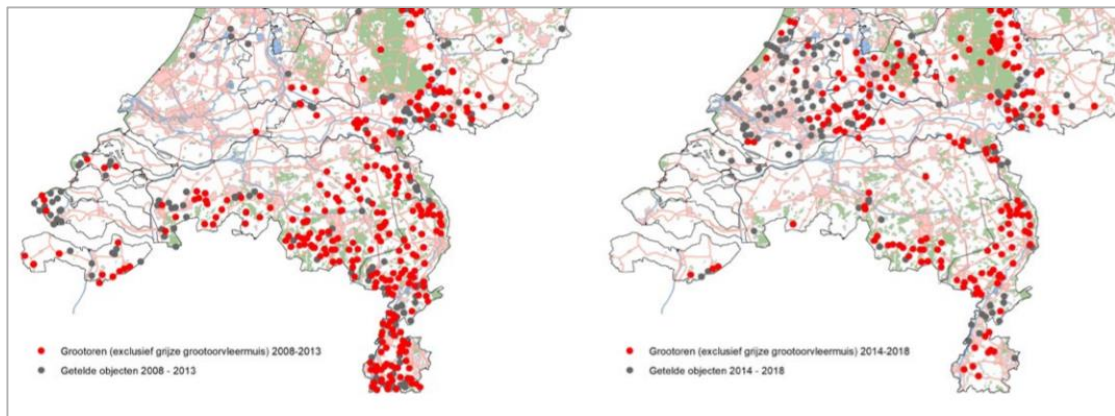
7.2.8 Gewone grootoorvleermuis

Huidige staat van instandhouding

De gewone grootoorvleermuis komt in heel Europa voor tot ongeveer de 64e breedtegraad in het noorden (halverwege Scandinavië). Ten zuiden van de Alpen zijn de waarnemingen zeer verspreid en schaars. Uit Nederland zijn verspreide waarnemingen bekend, waarbij een duidelijke binding blijkt met bosgebied op zandgronden. Zwaartepunten van de verspreiding van de gewone grootoorvleermuis liggen daardoor in de duinstreek en het midden en oosten van ons land. De aantallen worden geschat op 5.000 tot 7.500 dieren. Betrouwbare schattingen van de Europese populatie zijn niet bekend (MLNV, 2020).

Populatie omgeving

De gewone grootoorvleermuis is slechts driemaal waargenomen door derden in de omgeving van het plangebied (NDFF 2010-2020). Om deze reden is een beter beeld te creëren door de verspreiding in te schatten aan de hand van het NEM zoldertellingen, zie Figuur 7.9.

Figuur 7.9. Verspreiding gewone grootoorvleermuizen op basis van het NEM zoldertellingen. De verschillen in verspreidingsbeeld tussen 2008-2014 en 2014-2018 worden veroorzaakt in verschillen in zoekintensiteit tussen de verschillende gebieden.

Het is aannemelijk dat de gewone grootoorvleermuis veel voorkomt in de omgeving van het plangebied en dit blijkt ook uit de inventarisaties uit 2019 (Faunaconsult & Bionet, 2019). Het Sterrebos werd daarbij veel gebruikt als verblijfplaats en foerageergebied. Ook op basis van het NEM zoldertellingen is te zien dat de soort in het zuiden van Nederland een veel voorkomende soort is.

Toetsing naar de gunstige staat van instandhouding als gevolg van het effect op verblijfplaatsen en foerageergebied, wordt verricht na de aanvullende gegevens uit 2020.

7.2.9 Franjestaart

Huidige staat van instandhouding

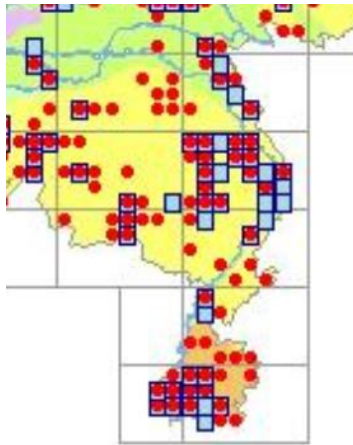
De franjestaart komt in vrijwel heel Europa voor van Schotland en Zuid-Zweden en de Baltische Staten in het noorden tot in Spanje, Italië, de Balkan, Griekenland en de noordkust van Afrika in

het zuiden. Oostelijk wordt zij aangetroffen tot ver in Rusland. In het zuiden van Europa zijn de waarnemingen verspreid en schaars.

Nederland ligt centraal in het verspreidingsgebied, maar de soort is hier desondanks relatief zeldzaam. De franjestaart vertoont in de winter een binding met de duingebieden, de Utrechtse heuvelrug en de Veluwe (hogere zandgronden), en in de zomer een duidelijke binding met bos op de hogere zandgronden. Buiten de winterverblijven is de verspreiding onvoldoende bekend. De populatie in ons land wordt geschat op 6.000 tot 8.000 dieren. Betrouwbare schattingen van de Europese populatie zijn niet bekend.

Populatie omgeving

De franjestaart is de afgelopen 10 jaar niet waargenomen door derden in de omgeving van het plangebied (NDF 2010-2020). De eerste waarneming is op 13 kilometer afstand gelegen. De soort komt echter wel voor in de omgeving. Een franjestaart is in het Sterrebos gevangen in het onderzoek van Bionet 2019 en de verspreidingsgegevens van de Zoogdiervereniging geven aan dat de soort in de regio bekend is, zie Figuur 7.10.

Figuur 7.10. Verspreidingsgegevens van de franjestaart in zuidoost Nederland. Bron: Zoogdiervereniging 2020.

Toetsing naar de gunstige staat van instandhouding als gevolg van het effect op verblijfplaatsen wordt verricht na de aanvullende gegevens uit 2020.

7.2.10 Kleine ijsvogelvlinder

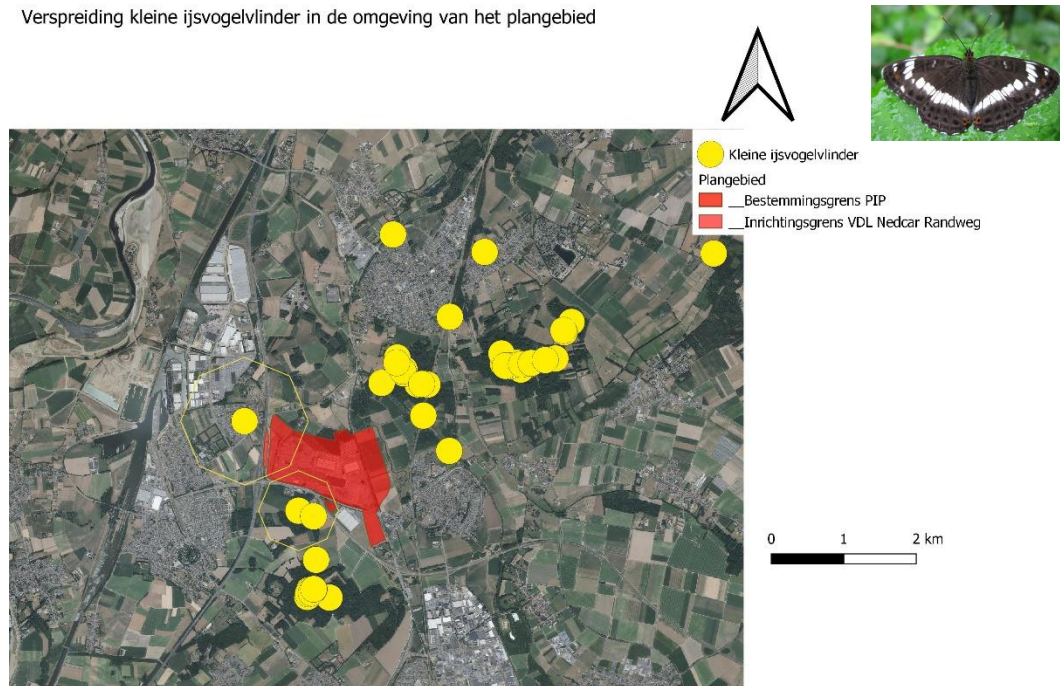
Huidige staat van instandhouding

De kleine ijsvogelvlinder is een kwetsbare standvlinder. In de jaren negentig van de vorige eeuw ging het niet goed met de kleine ijsvogelvlinder. Rond het jaar 2000 was de populatiegrootte nog maar tien procent van die in 1992. Vanaf toen heeft de kleine ijsvogelvlinder zich, mede door gericht natuurbeheer, goed hersteld. Ook in Zuid-Nederland, waar de vlinder bijna was verdwenen, nemen de aantallen weer flink toe (Vlinderstichting, 2020). Op Europees niveau kent de kleine ijsvogelvlinder een negatieve trend (itz (Internationaal belang, Trend en Zeldzaamheid) waarde = Tz). Het is om deze reden een positief resultaat dat de kleine ijsvogelvlinder in Nederland aan het toenemen is.

Populatie omgeving

In het Sterrebos is de soort eenmaal waargenomen en in de omgeving is de soort bekend, zie Figuur 7.11.

Verspreiding kleine ijsvogelvinder in de omgeving van het plangebied

Figuur 7.11. Verspreiding van de kleine ijsvogelvinder in de omgeving van het plangebied.

De kleine ijsvogelvinder is een bekende verschijning in de gebieden rondom het Sterrebos. Doordat het Sterrebos niet populair is voor recreatie door de afgelegen ligging is de soort mogelijk onopgemerkt gebleven. De soort neemt toe in Nederland en lijkt in de omgeving ook vrij algemeen voor te komen.

Toetsing effecten op gunstige staat van instandhouding

De kleine ijsvogelvinder overwintert als halfvolgroeide rups in aanwezige vegetatie. Om te voorkomen dat sprake is van het doden van individuen van deze soort is van belang dat (delen van) de houtige vegetatie van het Sterrebos lokaal, in ieder geval tot de zomer 2020, aanwezig blijven in het plangebied. Bij het verwijderen van de vegetatie, met name de wilde kamperfoelie, van het Sterrebos dient de kans op het doden van dieren geminimaliseerd te worden. Dit kan worden bereikt door de wilde kamperfoelie niet af te voeren maar te herplanten of eventueel als snoeiafval te bewaren.

De kleine ijsvogelvinder heeft voldoende alternatief leefgebied in de omliggende bosrijke gebieden waardoor de gunstige staat van instandhouding als gevolg van het voornemen niet in het geding komt. Een deel van het Sterrebos zal beschikbaar blijven voor de soort en ter compensatie wordt daarnaast kamperfoelie aangeplant op drie locaties ten noorden van VDL

Nedcar. De gunstige staat van instandhouding van de kleine ijsvogelvinder komt als gevolg van het voornemen niet in het geding.

8 Maatregelen

8.1 Welke mitigerende maatregelen en/of compenserende maatregelen worden genomen die het effect op de soort(en) beperken of ongedaan maken?

In het kader van het provinciaal inpassingsplan in een natuurtoets opgesteld. Uit deze natuurtoets blijkt dat vanuit verschillende aspecten sprake is van een compensatieopgave vanuit natuur. De compensatieopgave komt voort uit:

- Soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming
- Gebiedenbescherming NNN
- Bescherming van de houtopstanden uit de Wet natuurbescherming

Het compensatieplan (Antea Group, 2020b) beschrijft de invulling van de opgave welke voortkomt uit de soortenbescherming.

8.2 Hoe gaat u het effect van de werkzaamheden op de soort(en) volgen/monitoren tijdens en na de uitvoering?

Aanleiding

In de voor kap van bomen afgegeven ontheffing zal als aanvullende voorwaarde worden opgenomen dat het effect van de getroffen compenserende maatregelen gedurende een nader te bepalen periode worden onderzocht.

De voorgenomen compensatie waarborgt een alternatief leefgebied waarin alle essentiële elementen voor het voortbestaan van een soort zijn gerealiseerd. Afhankelijk van de ingreep, het voornemen en de impact van het voornemen op de omgeving, kunnen compenserende maatregelen direct in gebruik worden genomen of pas na verloop van tijd. Met name biotoopkritische soorten en verstoringgevoelige soorten maken niet direct in het eerste jaar na realisatie van compensatie, gebruik van de gerealiseerde compensatie. Het waarborgen van het succes van de voorgenomen compensatie dient om deze reden te worden gemonitord. Uit deze monitoring kan het succes worden bepaald.

De resultaten van de uitgevoerde monitoring zijn leidend voor mogelijke aanvullende acties om de compensatiedoelen te behalen.

Doel

Het doel van de beoogde monitoring is het in beeld brengen van:

- Het gebruik en de functies van de aangebrachte en verplaatste nestvoorzieningen door de bosuil;
- Het gebruik en de functies van de aangebrachte voorzieningen door de das;
- Het gebruik en de functies van het aangelegde leefgebied door de das (inclusief de dassentunnel/eco-duiker);
- Het gebruik en de functies van de aangebrachte voorzieningen als verblijfplaats door vleermuizen*;
- Het gebruik en de functies van het aangelegde leefgebied door vleermuizen*;

- Het gebruik en de functies van het aangelegde leefgebied door de kleine ijsvogelvlinder;
- de maatregelen die eventueel nog nodig zijn om de waarde van de voorzieningen voor boven genoemde soorten te verhogen of beter aan te laten sluiten bij oorspronkelijke gebruik van het landschap;
- in kaart brengen van het voortplantingssucces en de populatiedynamiek door bovengenoemde soorten;

**Betreffende de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, franjestaart, watervleermuis, bosvleermuis en baard/Brandt's vleermuis.*

De voorgenomen monitoring dient antwoord te geven op de volgende vragen:

- In welke periode van het jaar worden de voorzieningen gebruikt en door welke soorten?
- Is er sprake van voortplantingssucces?
- Worden de voorzieningen door de soorten waarvoor de compensatie is gerealiseerd gebruikt en zijn er ook meekoppelkansen door andere soorten geconstateerd (en zorgen deze mogelijk voor een conflict in het voorkomen van de doelsoort)?
- Zijn er voldoende compenserende voorzieningen gerealiseerd om de populatie van vóór de ingreep te kunnen waarborgen?

Frequentie monitoring

Gezien de grote hoeveelheid aan soorten welke aanwezig zijn in het Sterrebos, wordt geadviseerd om minimaal drie jaar soortgericht te monitoren. Vanwege de bijzondere waarde welke in het Sterrebos zijn geconstateerd, dient de monitoring jaarlijks te worden uitgevoerd. Om de ontwikkeling zo effectief mogelijk te onderzoeken, wordt de monitoring uiteengezet in verschillende periodes, per diersoort.

Bosuil

In het kader van artikel 2.2, passieve soortbescherming⁹ is het van belang om te weten of het nest zijn functionaliteit is blijven behouden. Om deze reden wordt de nestkast gecontroleerd in april (de maand waarin het zeer waarschijnlijk is dat een koppel jongen heeft). Indien de controle tot twijfelachtige resultaten leidt, kan gedacht worden aan het plaatsen van een camera, gericht op de nestkast.

Tabel 8.1. Monitoring in periode op jaarbasis voor de bosuil.

Maand >	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Controle nestkasten												
Optie: camera op nestlocatie												

⁹ Het verbod als bedoeld in artikel 3.1, tweede lid en 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming wordt niet geacht te zijn overtreden als de kunstmatige nestgelegenheid van een beschermde vogelsoort met een jaarrond beschermd nest, als bedoeld in bijlage 3, eerste of tweede tabel, zijn functionaliteit effectief blijft behouden ondanks de verplaatsing.

Das

verblijfplaatsen

Het gebruik van de kunstburcht is relatief eenvoudig te monitoren met wildcamera's. Jaarlijks zal in de periode december – juni, één camera per kunstburcht gericht op de burcht worden opgehangen. Afhankelijk van het type camera en de levensduur van de batterijen worden de camera's één of meerdere malen per seizoen gecontroleerd. Voldoende informatie kan worden verkregen door de camera's te plaatsen in de periode januari – mei.

Een aantal waarnemingen leiden tot de conclusie dat er sprake is van het gebruik van de burcht:

- Regelmatige activiteit en markeringen nabij de burcht wijst op interesse in de burcht waardoor het mogelijk in het volgende seizoen in gebruik wordt genomen, dit leidt tot verdere monitoring in het daarop volgende seizoen;
- Dagelijks activiteit rondom de burcht en aanwezigheid van mestputjes wijst op in gebruik name van de burcht;
- Slepen van nestmateriaal de burcht in is een sterke indicatie van een kraamburcht;
- Het waarnemen van jonge dieren bij de burcht wijst op direct voortplantingssucces.

Indien na drie jaar geen interesse is getoond in de kunstburcht en tevens geen aanname is voor toekomstig gebruik dient een deskundige op het gebied van de das een plan van aanpak op te stellen aan de hand van de situatie. Hieruit dienen maatregelen voort te komen om het gebruik door de das alsnog te kunnen bevorderen.

Leefgebied

Onder leefgebied worden de verbindingzones, foerageergebieden en gebieden met verblijfplaatsen bedoeld. De verblijfplaatsen worden gecontroleerd middels wildcamera's. De gerealiseerde verbindingzone in de vorm van een dassentunnel kan tevens worden gecontroleerd met een wildcamera. Gedurende de kraamperiode (december – juni) dient veel voedsel te worden verzameld en vergroot het foerageergebied van de das. Parallel aan de monitoring van de burcht wordt een wildcamera bevestigd, gericht op één van de uiteindes van de dassentunnel. Dit levert niet enkel informatie over de das op, maar ook overige soorten welke gebruik maken van de tunnel.

Het gebruik van het compensatiegebied als foerageergebied wordt uitgevoerd middels sporenonderzoek, parallel aan het camera-onderzoek. Verse graafsporen, markeringen en pootafdrukken geven een impressie van het gebruik als foerageergebied. De resultaten van het sporenonderzoek worden versterkt door de mogelijke waargenomen activiteit door de das van de dassentunnel en de burchten.

Tabel 8.2. Monitoring in periode op jaarbasis voor de das.

Maand >	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Camera's kunstburchten												
Camera dassentunnel												
Sporen zoeken												

Vleermuizen

Voor acht soorten vleermuizen is ontheffing aangevraagd. Deze soorten zijn grotendeels boombewonende soorten en deels gebouwbewonende soorten. Per periode wordt uiteengezet op welke soorten de monitoring gericht is.

Winterperiode

In de winterperiode (circa november – half februari) wordt op alle aangebrachte voorzieningen een visuele inspectie uitgevoerd naar de aanwezigheid van overwinterende vleermuizen. De soorten welke in de regel gebruik maken van bomen in de winter zijn ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, bosvleermuis en gewone grootoorvleermuis. Deze soorten kunnen worden aangetroffen in de voorzieningen gedurende de winter. Het is aannemelijk dat de baardvleermuis, watervleermuis, franjestaart en gewone dwergvleermuis (tevens gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis) gebruik maken van gebouwen in de omgeving, waaronder kasteel Wolfrath. Om een goed beeld te krijgen van de winterverblijfplaatsen in de omgeving van het compensatiegebied worden tevens de geschikte ruimtes in kasteel Wolfrath geïnspecteerd op winterverblijvende vleermuizen middels een bezoek bij minimaal drie dagen nachtvorst. Bij zachte wintertemperaturen verblijven de in de regel (winter) gebouwbewonende soorten ook in bomen en mogelijk kasten.

Kraamperiode

Volgens het vleermuisprotocol 2017 (mogelijk vleermuisprotocol 2021 t.z.t.) worden de gerealiseerde voorzieningen, alsook het resterende deel van het Sterrebos, onderzocht in de kraamtijd. Dit betekent minimaal twee bezoeken in de periode 15 mei – 15 juli waarbij de gerealiseerde bat-condo's en vleermuiskasten worden gecontroleerd op activiteit. Het meest effectief is om vooraf de kasten te controleren middels een visuele inspectie.

Om de effectiviteit van de compensatie in de kraamperiode te onderzoeken, wordt eenmaal een controle uitgevoerd in de periode 1 juni – 15 juli met een visuele inspectie van de gerealiseerde voorzieningen. Omdat kasten onder geen enkele voorwaarden mogen worden opengemaakt, wordt het gebruik beoordeeld door van onder af de voorziening in te schijnen met een lamp. Het open maken van de kasten en het hanteren van de dieren is behoorlijk verstorend voor de vleermuizen en zal de monitoringreeds kunnen verstoren.

Bij het waarnemen van bijvoorbeeld een kraamkolonie in een Bat-condo wordt een foto genomen en de locatie wordt verder niet verstoord. Van de soort en aantallen kan aan de hand van de foto bepaald worden en een reële schatting gegeven van het aantal. Bij hoge aantallen en twijfel over soorten zal daaropvolgend in de avond een telling plaatsvinden door een ervaren vleermuisdeskundige. Afhankelijk van de hoeveelheid aan voorzieningen dat gecontroleerd moet worden, zal de inzet worden bepaald. Conclusies met betrekking tot de kraamperiode zijn niet enkel te maken door de visuele inspectie en gaat parallel met het eerder benoemde detectoronderzoek.

Paarperiode

Volgens het vleermuisprotocol 2017 (mogelijk vleermuisprotocol 2021 t.z.t.) worden de gerealiseerde voorzieningen, alsook het resterende deel van het Sterrebos, onderzocht in de paartijd. Dit betekent minimaal twee bezoeken in de periode 1 aug – 1 okt.

Om de effectiviteit van de compensatie in de paarperiode te onderzoeken, wordt eenmaal een visuele inspectie uitgevoerd op de aanwezigheid van vleermuizen in de voorzieningen. Daarmee

wordt een inschatting gemaakt van het gebruik in het najaar en door welke soorten. Conclusies met betrekking tot de paarperiode zijn niet enkel te maken door de visuele inspectie en gaat parallel met het eerder benoemde detectoronderzoek.

Vliegroutes

De huidige vliegroute (Pasveld > Kleine allee > Grote allee) blijft deels behouden langs de Grote Allee. Daarnaast worden verbindingen gerealiseerd in het compensatiegebied en met een hop-over ook verbonden met het IJzeren bos. De functie van deze vliegroutes zal worden onderzocht door het plaatsen van loggers (bij voorkeur type Ana-bat welke een week actief kunnen zijn). Het gebruik van vliegroutes - dat met name bij zonsondergang en zonsopkomst zichtbaar is - wordt op deze wijze vastgelegd. De loggers blijven een week hangen in de kraamperiode (15 mei – 15 juli) zodat voldoende informatie verzameld kan worden.

Tijdens de detectoronderzoeken wordt tevens gelet te worden op de aanwezigheid van foeragerende en op de vliegroute passerende vleermuizen.

Conclusie vleermuizen

De resultaten uit de monitoring dienen te worden vergeleken met de resultaten van de onderzoeken uit 2018 – 2020. De soorten (en de functies) waarvoor ontheffing wordt aangevraagd dienen op dezelfde wijze aanwezig te zijn of het dient aannemelijk te zijn dat de soort er naar verloop van tijd terugkeert.

Tabel 8.3. Monitoring in periode op jaarbasis voor de vleermuizen.

Maand >	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Visuele inspectie voorzieningen												
Detectoronderzoek												
Vliegroutes												

Vervolgstappen zijn aan de orde indien de compensatie niet leidt tot het gewenste resultaat. Indien de voorgenomen compensatie tot negatieve resultaten leidt en tevens geen aanname is voor toekomstig gebruik dient een deskundige op het gebied van vleermuizen een plan van aanpak op te stellen aan de hand van de situatie. Hieruit dienen maatregelen voort te komen om het gebruik door de betreffende vleermuissoorten alsnog te kunnen waarborgen of elders in het compensatiegebied te realiseren.

Kleine ijsvogelvlinder

De kleine ijsvogelvlinder is waargenomen in het Sterrebos en door de hoge dichtheid aan waardplanten (kamperfoelie) is vastgesteld dat de waarschijnlijkheid zeer hoog is van essentieel leefgebied. Rupsen en ei-afzet zijn niet aangetoond waardoor de effectiviteit van de compenserende maatregelen moeilijk te toetsen is. In dit kader is de aanwezigheid van de kleine ijsvogelvlinder in het compensatiegebied (na realisatie) dus gelijk aan de aanwezigheid in huidig plangebied (vóór realisatie) waarbij enkel een waarneming is gedaan. In het voorjaar zijn de rupsen enkele centimeters groot en daarom wordt in de maand maart – april op een zonnige dag (nadat de kamperfoelie in blad staat) gezocht naar rupsen. Dit wordt eenmaal uitgevoerd op de locaties waar kamperfoelie wordt aangeplant, alsook in het resterende deel van het Sterrebos.

Tabel 8.4. Monitoring in periode op jaarbasis voor de kleine ijsvogelvlinder.

Maand >	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Inspectie rupsen op kamperfoelie												

9 Bronnen

Antea Group, 2020a. Natuurtoets Uitbreiding VDL Nedcar en Infrastructurele aanpassingen.

Antea Group, 2020b. Compensatieplan uitbreiding VDL Nedcar en Infrastructurele aanpassingen.

Antea Group, 2018. Nader onderzoek 2018. De das in het uitbreidingsgebied van VDL Nedcar BV. Zie tevens bijlage II.

Antea Group, 2019. Nader onderzoek 2019. De das in het uitbreidingsgebied van VDL Nedcar BV.

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

BIJ12, 2017a. Kennisdocument Das Meles meles. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12, 2017b. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12, 2017c. Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis *Plecotus auritus*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12, 2017d. Kennisdocument Watervleermuis *Myotis daubentonii*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12, 2017e. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12, 2017f. Kennisdocument Rosse vleermuis *Nyctalus noctula*. Versie 1.0, juli 2017.

Bionet Natuuronderzoek, 2019. Vleermuizen in het Sterrebos, een zoektocht naar kraamverblijven van boombewonende vleermuizen. D.d. 2 oktober 2019.

Dietz, C., Helversen, von, O., Nill, D., 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion natuur i.s.m. de Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Faunaconsult, 2019. Flora- en faunaonderzoek voor uitbreiding van VDL Nedcar te Born. D.d. 1 oktober 2019.

Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Arnhem.

Overig:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna)
- Vogelbescherming.nl
- Vleermuis.net
- Vlinderstichting.nl
- Zoogdiervereniging.nl

- SOVON.nl
- Beleidsregels ten behoeve van de passieve soortenbescherming onder de Wet natuurbescherming in Limburg (d.d. 6 december 2017)

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

E. michel.braad@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2019

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.